

Innkalling

Utval: Ålesund kontrollutval
Møtestad: Ålesund rådhus, lågblokka rom 463
Dato: 29.10.2024
Tidspunkt: Kl. 15:30

Den som har lovleg forfall eller vil ha vurdert habilitet til ei eller fleire av sakene, må melde frå snarast mogleg til sekretariatet på e-post: post@sksiks.no eller på telefon 00 00 00 00

Varamedlem møter etter nærare innkalling frå sekretariatet.

Sakliste

PS 34/24	Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
PS 35/24	Revisjons- og kommunikasjonsplan 2024
PS 36/24	Oppfølging av misleg handling - nummerert brev 07
PS 37/24	Rapport frå undersøking - budsjettprosessen i Ålesund kommune
PS 38/24	Prosjektplan - Forvaltningsrevisjon drikkevassforsyning
PS 39/24	.
PS 39/24	Meldingar
MS 16/24	Melding om vedtatt plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune
MS 17/24	Informasjon om opplæring og kompetansetilbud for kontrollutvalet 2025
MS 18/24	Informasjon frå selskap - eigarskap - Ålesund kommune

Ålesund, 22.10.2024

Svein Rune Johannessen
Leiar kontrollutval

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 34/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenner innkalling og sakliste, samt møteprotokoll frå forrige møte slik den ligg føre.

Vedlegg

Møteprotokoll - Ålesund kontrollutval - 03.09.2024

Møteprotokoll

Utval: Ålesund kontrollutval
Møtestad: Ålesund rådhus, lågblokka rom 463
Dato: 03.09.2024
Tidspunkt: kl. 16:30 - 18:00

Følgjande medlemmer møtte

Bente Bruun
Geir Stenseth
Hans Endre Sæterøy
Svein Rune Johannessen
Åse Marie Myren

Møtenotat

Andre til stades i møtet

Frå administrasjonen:

konst. kommunedirektør Anne Mette Liavaag, kommunalsjef Sol Berntsen Slinning,
ass.kommunalsjef/konst verksemdleiar Ingunn Osdal Stette,
beredskapsansvarleg/verksemdleiar Helge Veum.

Frå Møre og Romsdal Revisjon:

forvaltningsrevisorane Terje Gundersen-Røvik og Ola Godø Andersen.

Frå kontrollutvalsekretariatet: seniorrådgivar Solveig Kvamme

Svein Rune Johannessen
Leiar kontrollutval

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS

Sakliste

PS 26/24	Orienteringar
OS 04/24	Orientering etter forureininga frå Brisdalsvegen 208 til Brisdalsvatnet
PS 27/24	Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
PS 28/24	Forureining frå Brisdalsvegen 208 til Brisdalsvatnet
PS 29/24	Revisor sin rapport etter forenkla etterlevingskontroll 2023
PS 30/24	Oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre om budsjettprosessen
PS 31/24	Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027
PS 32/24	Budsjetttramme for kontrollarbeidet 2025
PS 33/24	Meldingar
MS 12/24	Revisor si erklæring om uavhengigheit 2024
MS 13/24	Kontrollutvalet si påsjå-rolle ovanfor revisjonen
MS 14/24	Attvin AS - protokoll frå generalforsamling 07.06.2024
MS 15/24	Innkalling ekstraordinært representantskapsmøte 29.08.2024 IKA MR

PS 26/24 Orienteringar

OS 04/24 Orientering etter forureininga frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 04/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

Behandling

Konst. kommunedirektør Anne Mette Liavaag, kommunalsjef Sol Berntsen Slinning, konst. verksemdleiar Ingunn Osdal Stette, og beredskapsansvarleg Helge Veum orienterte og svarte på dei spørsmål kontrollutvalet stilte.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

PS 27/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 27/24 Vedtak:

Kontrollutvalet godkjenner innkalling og sakliste, samt møteprotokoll frå forrige møte slik den ligg føre.

Behandling

, foreslått av Svein Rune Johannessen:

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenner innkalling og sakliste, samt møteprotokoll frå forrige møte slik den ligg føre.

PS 28/24 Forureining frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 28/24 Vedtak:

Kontrollutvalet er gjort godt kjent med hendinga der kommunen sjølv slapp forureining ut i Brusdalsvatnet. Etter administrasjonen si orientering til kontrollutvalet om hendinga, vurderer kontrollutvalet at det er knytt stor risiko og vesentlegheit til kommunen si forvaltning av drikkevatnet.

Kontrollutvalet tilrår derfor kommunestyret til å vedta at kontrollutvalet bestiller ein uavhengig forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga.

Behandling

Nytt forslag frå eit samla utval, foreslått av Svein Rune Johannessen:

Kontrollutvalet er gjort godt kjent med hendinga der kommunen sjølv slapp forureining ut i Brusdalsvatnet. Etter administrasjonen si orientering til kontrollutvalet om hendinga, vurderer kontrollutvalet at det er knytt stor risiko og vesentlegheit til kommunen si forvaltning av drikkevatnet.

Kontrollutvalet tilrår derfor kommunestyret til å vedta at kontrollutvalet bestiller ein uavhengig forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga.

Kommunedirektøren med følge, gav kontrollutvalet ei god orientering i møtet og svara på spørsmål. Med bakgrunn i mellom anna orienteringa, dokumentasjonen som vart henta frå kommunen sitt sakarkivsystem, og omtalane av hendinga i media, drøfta kontrollutvalet om risiko og vesentlegheit var så stor at det er grunnlag for å vurdere ei kontrollhandling.

Utvalet si samla vurdering var at det er fleire sider ved hendinga som tilseier at ein bør å gå vidare til kommunestyret og tilrå at kontrollutvalet kan betille ei uavhengig kontrollhandling.

Kommunestyret har i sak 202/2020 vedtatt plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2024.

Kommunestyret gav då kontrollutvalet mynde til å foreta endringar av planen i perioden, om det er naudsynt.

Den aktuelle hendinga viser at risiko og vesentlegheit er stor, og ein forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga er høgst aktuelt.

Eit samla kontrollutval fremma forslag om at det vert sett i gang ei kontrollhandling.

Det er igjen midlar til å bestille ein forvaltningsrevisjon innan budsjetttramma for kontrollarbeidet 2024, slik at ein ikkje treng ekstra budsjettmidlar frå kommunestyret til gjennomføring av denne kontrollhandlinga.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa frå kommunedirektøren til vitande.

PS 29/24 Revisor sin rapport etter forenkla etterlevingskontroll 2023

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 29/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek revisor sin uttale og rapport om forenkla etterlevingskontroll 2023 med attestasjon og tilvising i Ålesund kommune, til vitande.

Behandling

Forvaltningsrevisor Terje Gundersen-Røvik la fram revisor sin rapport etter forenkla etterlevingskontroll med attestasjon og anvisning, for kontrollutvalet.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek revisor sin uttale og rapport om forenkla etterlevingskontroll 2023 med attestasjon og tilvising i Ålesund kommune, til vitande.

PS 30/24 Oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre om budsjettprosessen

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 30/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek orienteringa frå Møre og Romsdal Revisjon SA til vitande.

Behandling

Forvaltningsrevisor Ola Godø Andersen oppdaterte kontrollutvalet på status i saka og målet er at kontrollutvalet får behandle ein ferdigstilt rapport frå undersøkinga i sitt møte 29. oktober.

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa frå Møre og Romsdal Revisjon SA til vitande.

PS 31/24 Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 31/24 Vedtak:

Kontrollutvalet sluttar seg til framlagte Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune. Planen vert sendt til kommunestyret med følgjande tilråding:

Kommunestyret vedtek Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune, slik den ligg føre med desse prioriteringane:

1. Personalforvaltning og sjukefråvær
2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling
3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon
4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune
5. Attvin AS - sjølvkosttenester og bedrift

Kontrollutvalet får fullmakt til å gjere endringar i planen om risiko og vesentlegheit vert endra.

Behandling

Kontrollutvalet drøfta planen og ysnkjer å legge den fram for kommunestyret slik den ligg føre.

Kontrollutvalet ber om at kontrollutvalsekretæren inviterer kommunedirektøren til å gje ei orientering i neste møte. Tema er kommunikasjon mellom kommunen og innbyggjarane foregår, både dei som er digitale og dei som ikkje handterer dei digitale flatene.

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet sluttar seg til framlagte Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune. Planen vert sendt til kommunestyret med følgjande tilråding:

Kommunestyret vedtek Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune, slik den ligg føre med desse prioriteringane:

1. Personalforvaltning og sjukefråvær
2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling
3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon
4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune
5. Attvin AS - sjølvkosttenester og bedrift

Kontrollutvalet får fullmakt til å gjere endringar i planen om risiko og vesentlegheit vert endra.

PS 32/24 Budsjettramme for kontrollarbeidet 2025

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 32/24 Vedtak:

Sekretariatet si tilråding:

Ålesund kontrollutval sitt samla budsjetframlegg for kontrollarbeidet 2025 i Ålesund kommune er kr 5 810 000 fordelt slik:

- Kontrollutvalet sitt arbeid kr 475 000
- Sekretariatstenester (eigardel) kr 1 535 000
- Rekneskapsrevisjon kr 2 400 000
- Forvaltningsrevisjon kr 1 400 000

Kontrollutvalet føreset at utvalet vert gjort kjent med vedtatt budsjettramme for kontrollarbeidet, når kommunestyret har vedteke det samla årsbudsjettet 2025 for Ålesund kommune og dei tre kommunale føretaka.(KF)

Behandling

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Ålesund kontrollutval sitt samla budsjetframlegg for kontrollarbeidet 2025 i Ålesund kommune er kr 5 810 000 fordelt slik:

- Kontrollutvalet sitt arbeid kr 475 000
- Sekretariatstenester (eigardel) kr 1 535 000
- Rekneskapsrevisjon kr 2 400 000
- Forvaltningsrevisjon kr 1 400 000

Kontrollutvalet føreset at utvalet vert gjort kjent med vedtatt budsjettramme for kontrollarbeidet, når kommunestyret har vedteke det samla årsbudsjettet 2025 for Ålesund kommune og dei tre kommunale føretaka.(KF)

PS 33/24 Meldingar

Ålesund kontrollutval 03.09.2024

ÅKOU 33/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek meldingane til vitande.

Behandling

Votering: Samrøystes

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldingane til vitande.

MS 12/24 Revisor si erklæring om uavhengigheit 2024

MS 13/24 Kontrollutvalet si påsjå-rolle ovanfor revisjonen

MS 14/24 Attvin AS - protokoll frå generalforsamling 07.06.2024

MS 15/24 Innkalling ekstraordinært representantskapsmøte 29.08.2024 IKA MR

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 35/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Revisjons- og kommunikasjonsplan 2024 Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek den framlagte plan for revisjon av og kommunikasjon rundt årsrekneskap 2024, til vitande.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet har ansvar for å sjå til at kommunen blir revidert på ein forsvarleg måte. For å oppfylle denne oppgåva er det avgjerande at revisor rapporterer tilstrekkeleg til kontrollutvalet om revisjonsarbeidet.

Ein god dialog og felles forståing mellom kontrollutval og revisor, er viktige føresetnader for å sikre at revisjonsarbeidet vert utført på ein betryggande måte.

Kontrollutvalet si oppfølging av pågå-ansvaret omfattar aktivitetar knytt til oppfølging av revisor sitt arbeid, som mellom anna:

- revisor si erklæring om uavhengigheit
- kvalitetskontroll av revisor sitt arbeid
- avtaler mellom kontrollutval og revisor
- engasjementsbrev for revisjonsoppdraget
- strategi og plan for revisjonsarbeidet med risikovurderingar
- revisjonsrapportar, både interimrapportar og etterlevingskontroll
- nummererte brev frå revisor

Departementet uttaler i Kontrollutvalsboka at godt samspel mellom revisor, sekretariat, kontrollutval og administrasjon er sentralt for å leggje til rette for ein effektiv og tillitsvekkjande revisjon. Det må vere ein jamn og god dialog mellom revisjonen, sekretariatet, kontrollutvalet og administrasjonen.

Vurdering:

Det er eit krav at revisor skal utarbeide ein plan for korleis revisjonen skal gjennomførast.

Denne planen byggjer på ein overordna revisjonsstrategi som skildrar føremål og omfang på revisjonen, når revisjonen skal utførast og kva angrepsvinkel denne skal ha.

Oppfølging av dei utfordringar ein såg ved årsrevisjonen sist, er tatt høgde for i denne planen.

Revisor har med oversikt over oppfølging av den nummererte kommunikasjonen som revisor har hatt med kontrollutvalet. Det er svært nyttig for kontrollutvalet å kjenne til.

Revisjonsplanen og -strategien byggjer på ei vurdering av risiko- og vesentlegheit, der forhold som endringar i oppgåver, tenester og organisering i kommunen, samt tidlegare revisjonar, inngår.

Revisor gjennomfører eit oppstartsmøte med administrasjonen, og kontrollutvalet sa i samband med behandling av engasjementsbrevet at kontrollutvalet vil vere kjent med referatet etter oppstartsmøtet.

Revisor vil orientere kontrollutvalet om revisjonsstrategi, plan for revisjonsarbeidet og dei risikovurderingane denne byggjer på.

Heimel:

Kontrollutvalsboka

Forskrift for kontrollutval og revisjon

Kommunelova § 24

Vedlegg

Revisjons- og kommunikasjonsplan 2024 - Ålesund kommune

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

REVISJONSPLAN 2024

Ålesund kommune

Revisjon 2024

OKTOBER 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:

www.mrrrevisjon.no

INNHold

1	INNLEDNING	1
1.1	Revisjonsplan – Tids- og kommunikasjonsplan	1
1.2	Revisjonsteam	3
1.3	Identifiserte risikoer og forbedringsforslag	3
1.4	Skriftlige påpekninger fra revisor (kompl. §24-7)	4
1.5	Foreløpig anslått risiko (før kontrolltesting)	5
1.6	Fastsettelse av vesentlighetsgrense	7
2	REVISJONSTILNÆRMING 2024	8
2.1	Regnskapsrapportering	8
2.2	Salgsområdet	9
2.3	Innkjøps/kostnadsområdet	10
2.4	Driftsmidler/investeringer	11
2.5	LønnsomRådet	12
2.6	Overføringsområdet	13
2.7	Finansområdet	14

1 INNLEDNING

Formålet med regnskapsrevisjon i kommuner er å gjøre revisor i stand til å avgi en uttalelse om hvorvidt kommunens årsregnskap i det alt vesentlige er avlagt i samsvar med lov forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Vår revisjon av årsregnskapet skal bidra til økt tillit til den økonomiske informasjon som gis fra administrasjonen til kommunestyret og øvrige brukere av årsregnskapet. Revisjonen skal også medvirke til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

Regnskapsrevisjon i kommunal sektor er nærmere regulert i kommunelovens kapittel 24.

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov – herunder forenklet etterlevelseskontroll.

Revisor skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Videre skal revisor rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

I samsvar med kommuneloven og gjeldende revisjonsstandarder vil revisor avgi revisjonsberetning til årsregnskapet til kommunestyret med kopi til kontrollutvalget.

1.1 REVISJONSPLAN – TIDS- OG KOMMUNIKASJONSPLAN

Regnskapsrevisjon kan inndeles i tre faser:

- Planleggingsfasen
- Gjennomføringsfasen
- Avslutningsfasen

Planleggingsfasen:

Foreløpig risikovurdering og identifisering av fokusområde.

Fastsette vesentlighetsgrense.

Gjennomgang av – og legge opp tidsplan for revisjon og rapportering.

Fastsette revisjonsplan for fokusområdene.

Etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:

Risiko- og vesentlighetsvurdering legges fram for kontrollutvalget.

Gjennomføringsfasen:

Interimsrevisjon – Foreløpig analyse av kommunens regnskap

Møte med kommunens økonomi og regnskapsavdeling for å kartlegge samt løse identifiserte problemstillinger.

Revisjon av nøkkelprosesser inkludert møter og intervju av nøkkelpersoner for identifiserte fokusområder.

Påse at økonomisk internkontroll er ordnet på en betryggende måte.

Test av relevante kontroller (herunder generelle IT-kontroller.)

Gjennomføre øvrige relevante revisjonshandlinger (fokus på transaksjonsklasser).

Årsoppgjørrevisjon

Ferdigstille eventuelle åpne spørsmål identifisert under interimrevisjonen.

Påse at det ikke foreligger endringer i kommunens interne kontroll, der hvor disse er relevante for revisjonen.

Gjennomføre øvrige relevante revisjonshandlinger, herunder avstemming av vesentlige og risikoutsatte balanseposter – vurdere om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.

Avsluttende analyse av kommunens finansielle rapportering.

Revisjon av årsregnskapet

Påse at årsregnskap og noter er avlagt i samsvar med lov og forskrift.

Gjennomgang av årsmelding – inneholder den opplysninger som lov og forskrift krever og er opplysningene om økonomi i årsberetningen i tråd med årsregnskapet?

Avslutningsfasen:

Konklusjon på resultat av utført arbeid.

Rapportering til ledelsen og gjennomgang med sekretariatet.

Rapportering til kontrollutvalg.

Kommunikasjon

PBC-lister (årsoppgjør) / oversikt avtaler (interim)

Revisjonsberetning og revisjonsrapporter

Møter med kontrollutvalg

Løpende uformell kommunikasjon ved behov

	Mar 24	Apr 24	Mai 24	Jun 24	Jul 24	Aug 24	Sep 24	Okt 24	Nov 24	Des 24	Jan 25	Feb 25	Mar 25	Apr 25
Planlegging														
Interimsrevisjon														
Årsoppgjørrevisjon														
Kommunikasjon														
Møte med kontrollutvalget							3.	29.	26.					

Planlegging: august 24 til oktober 24

Interimsrevisjon: oktober 24 til januar/februar 25

Årsoppgjørrevisjon: januar/februar 2025 til april 2025

Kommunikasjon: Løpende gjennom året

Møte med kontrollutvalget: 3.september 2024, 29.oktober 2024 og 26.november

Andre uttalelser og rapporter

I tillegg til regnskapsrevisjon foretar regnskapsrevisor en rekke andre uttalelser og rapporter. Dette kan blant annet være bekreftelser knyttet til bruken av statlige øremerkede midler. Som eksempler kan nevnes:

- Kompensasjonskrav etter lov om kompensasjon av merverdiavgift
- Uttalelse til spillemiddelregnskaper
- Uttalelse knyttet til kommunens rapportering på antall personer med psykisk utviklingshemming
- Uttalelse om ressurskrevende tjenester
- Øvrige øremerkede tilskudd

1.2 REVISJONSTEAM

Linn Gunhild Pettersen	Oppdragsansvarlig og statsautorisert revisor
Ronny Rishaug	Team manager og statsautorisert revisor
Kathrin Haram	Regnskapsrevisor og statsautorisert revisor
Anne Grete Solheim Sørgård	Regnskapsrevisor og statsautorisert revisor
Martin Gjendem Mortensen	Regnskapsrevisor
Randi Kalvatsvik	Regnskapsrevisor

1.3 IDENTIFISERTE RISIKOER OG FORBEDRINGSFORSLAGRegnskapsrapportering

- Videreført anbefaling om å tilstrebe ytterligere kvalitetssikring av avsluttende regnskap og regnskapsskjema, og påse at disse er i tråd med lov og retningslinjer.

Salgs-/overføringsområdet:

- Vi anbefaler at det gjøres egne analyser og avstemminger av leieinntekter og brukerbetalinger for å sikre fullstendighet i bokføring av alle inntekter
- Etablering av kontroll mellom ulike forsystem til Visma – dokumentasjon av kontrollen

Overføringsområdet

- Det anbefales at tilsagn og vedtak vedlegges vesentlige tilskudd i regnskapssystemet

Finansområdet:

- Vi anbefaler at kommunen total avstemmer startlån mot ekstern oppgave og påser at eventuelle avvik blir forklart

1.4 SKRIFTLIGE PÅKEKNINGER FRA REVISOR (KOML. §24-7)

I henhold til kommunelovens §24-7 skal revisor gi skriftlige meldinger om:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Oppsummert nummererte brev for Ålesund kommune:

Revisorbrev nr. 1 – 28.april 2021

Årsregnskap 2020 – Andre forhold -erstattet revisjonsberetning avgitt etter fristen:

- Ikke betalt minimumsavdrag pr 31.12
- For sent avlagt regnskap
- Forenklet etterlevelseskontroll av vesentlige budsjettavvik – manglende sammenheng mellom budsjettstyringsverktøy og regnskapsoppstilling

Revisorbrev nr. 2 – 10.juni 2021

Forenklet etterlevelseskontroll (2020 regnskapet) - Konklusjon med forbehold

- Manglende mottak av beregninger på et sykehjem

Revisorbrev nr. 3 – 30.mai 2022

Årsregnskap 2021 - Konklusjon med forbehold

- Omklassifisering av langsiktig gjeld uten vedtak, eller avtale med finansinstitusjon

Revisorbrev nr. 4 - 30.juni 2022

Forenklet etterlevelseskontroll (2021 regnskapet) - Konklusjon med forbehold

- Fosterhjemsgodtgjørelse: Ved enkelte av de kontrollerte avtaler var tilleggsavtalene mangelfulle

Revisorbrev nr. 5 – 22.september 2022

Rapportering av misligheter til kontrollutvalget

- Medisintyveri

Revisorbrev nr. 6 – 17.april 2023

Årsregnskap 2022 – Andre forhold - erstattet revisjonsberetning avgitt etter fristen

- Konsolidert regnskap ikke avlagt innen fristen

Revisorbrev nr. 7 – 20.sept 2024

Oppfølging av revisorbrev nr. 5 – Rapportering av misligheter til kontrollutvalget

- Medisintyveri – Redegjørelse, etablerte rutiner og retningslinjer

Status:

Revisorbrev blir fulgt opp løpende for å påse etterlevelse av regelverk og retningslinjer.

Det er ingen uavklarte forhold pr. dags dato.

1.5 FORELØPIG ANSLÅTT RISIKO (FØR KONTROLLTESTING)

Revisor utfører risikoanalyser av kommunen for å kartlegge eventuelle områder hvor det kan foreligge risiko som medfører vesentlige feil i regnskapet.

Risikoanalyse:

- Hva kan gå galt
- Hvor sannsynlig er det at noe går galt og
- Hva er konsekvensen hvis det skulle gå galt

Gjennom risikoanalysen vurderes risiko på ulike områder, og resultatet av analysene avgjør omfanget av – og valget av aktuelle revisjonshandlinger.

Regnskapsrapportering – middels/høy anslått risiko:

Kommunestyret har et ansvar for at økonomi og handlingsrom skal være forsvarlig over tid. Det er dermed fastsatt finansielle måltall som skal sikre at kommunen skal ha økonomisk handleevne over tid.

Kommunens langsiktige finansielle måltall:

- Netto driftsresultat skal over tid utgjøre minimum 1,75% av brutto driftsinntekter – i 2023 utgjorde dette 1,7% og var en nedgang fra 2022 på 0,6%

- Disposisjonsfondet skal minimum utgjøre 5% av brutto driftsinntekter, i 2023 utgjorde dette 0,9% og var en økning på 0,3% fra året før
- Netto korrigert gjeldsgrad justert for gjeld til selvkostinvesteringer skal ikke overstige 90% av brutto driftsinntekter, i 2023 utgjorde dette 78% som var en økning fra året før med 2,9%

Kommunen er dermed på rett vei for å nå disse målene, men ligger noe under hva gjelder disposisjonsfondet. Disposisjonsfondet må ligge på om lag 300 MNOK får å nå dette målet.

Det vil alltid være risiko for feil i forbindelse med utarbeidelsen av regnskapet, flere manuelle posteringer og lite rutinemessig arbeid. Konsolidert regnskap øker også risikoen med egne retningslinjer og regelverk.

Kommunedelingen med deling av forpliktelser, eiendeler og ansvar mv. trekker risikoen noe opp.

Salgsområdet – lav/middels anslått risiko:

Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner. Risiko ligger likevel i anslagsposter/periodiseringer og høyt transaksjonsvolum.

Manglende kontroll mellom enkelte forsystem og Visma trekker risikoen noe opp.

Innkjøpsområdet – middels/lav anslått risiko:

Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner. Tvungen attestasjon og anvisningsrutine for inngående faktura, men faktura behandles på mange ulike enheter med varierende forståelse av kontrollrutinen. Etterlevelseskontroll på attestasjon og anvisning i 2023 med positivt resultat trekker risikoen ned.

Periodiseringsproblematikk og lov om offentlige anskaffelser trekker risikoen noe opp.

Investeringsområdet – middels anslått risiko:

Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner. Tvungen attestasjon og anvisningsrutine for inngående faktura. Komplisert regelverk, lov om offentlige anskaffelser og skjønsmessige vurderinger knyttet til skille drift/ investering, samt vurdering av levetid på anleggsmidlene, øker risiko for vesentlige feil.

Lønnsområdet – middels/ lav anslått risiko:

Rutinemessig månedlige beløp for fast lønn. Noe mer komplekst (forsystem, manuelle grunnlag etc.) for variabel lønn. Høyt volum/størrelse og noe manglende ledelses kontrollerte lønningslister, trekker risikoen opp.

Overføringsområdet – lav/middels anslått risiko:

Overføringsinntekter består hovedsakelig av overføringer fra staten og kan total avstemmes mot ekstern dokumentasjon. Overføringsutgifter kontrolleres i stor grad mot vedtak og/eller budsjett, samt analytisk vurdering.

Noe estimatvurdering trekker risikoen noe opp.

Finansområdet – middels anslått risiko:

Finansområdet er et komplekst område sammensatt av mange transaksjonsklasser med ulik risikovurdering. Finansområdet består av likvide midler, lån og minimumsavdrag, fond/egenkapital, aksjer og finansielle plasseringer. Komplekst regelverk, vesentlige beløp, skjønnsmessige vurderinger samt ulike vurderingskriterier trekker risikoen noe opp.

Områder		Risiko
Regnskapsrapportering	●	Middels/høy
Salgsområdet	●	Lav/middels
Innkjøp	●	Middels/lav
Driftsmidler	●	Middels
Lønnsområdet	●	Middels/lav
Overføringsområdet	●	Lav/middels
Finansområdet	●	Middels

1.6 FASTSETTELSE AV VESENTLIGHETSGRENSE

Regnskapsrevisjon har som utgangspunkt å forhindre at regnskapet inneholder vesentlige feil. Revisjonen må dermed gjøre seg opp en mening om hva som er en vesentlig feil.

Vesentlighetsgrensen brukes et kriterium for revisjonsplanlegging, testing og rapportering.

Vesentlighetsgrensen fastsettes med utgangspunkt i ett eller flere referanseverdier i regnskapet som antas å ha betydning for brukerne av regnskapet. Profesjonelt skjønn blir også vurdert i denne forbindelsen.

Vesentlighetsgrensen for 2024 blir beregnet på grunnlag av avlagt regnskap 2023 og budsjett 2024.

2 REVISJONSTILNÆRMING 2024

2.1 REGNSKAPSRAPPORTERING

Regnskapsrapportering	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: • Økonomisk handlingsrom (gjeldsgrad) • Tertialrapportering og offisielt regnskap • Årsoppgjør disponeringer/avslutning og strykninger • Bruk av fond • Budsjettjustering og budsjettavvik • Generelle IT-kontroller	Test av kontroller (interim): • Test av ledelseskontroller: Tertialrapportering til kommunestyret • Substanstest av IT-miljø/kontroller • Budsjettoppfølging Substanshandlinger: • Kontroll av regnskapsskjema iht. lovkrav • Kontroll av årsoppgjør disponeringer • Nødvendige noteopplysninger er utarbeidet • Avstemming av kretsløp er foretatt (Egenkapital, arbeidskapital og anleggsmidler/langsiktig gjeld) • Kontroll av budsjett og budsjettendringer • Kontroll av årsmeldingen – inkl. vurdering av budsjettavvik og premissavvik • Avsluttende analytiske kontroll

2.2 SALGSOMRÅDET

Salgsområdet	Angrepsvinkel: Substanshandlinger (analyser og detaljtester)
Risiko knyttet til: • Brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter • Kundefordringer • Andre kortsiktige fordringer • Ordinær merverdiavgift • Selvkost	Substanshandlinger: • Analytisk kontroll - høst og avslutning • Detaljkontroll brukerbetaling og salgsinntekter • Kontroll selvkost – etterberegning og fond • Periodiseringskontroll – henført til riktig år • Aldersfordelt reskontro kundefordringer/andre kortsiktige fordringer (vurdere tapsavsetning, innbetalingskontroll og eksterne bekreftelser) • Totalavstemming av ordinær merverdiavgift

2.3 INNKJØPS/KOSTNADSOMRÅDET

Innkjøp/kostnadsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: • Kjøp av varer og tjenester • Merverdiavgiftskompensasjon • Leverandørgjeld • Annen kortsiktig gjeld	Test av kontroller: • Kontroll av attestasjon og anvisning Substanshandlinger: • Analytiske kontroller – høst og avslutning • Bilagskontroll - detaljkontroll • Periodisering (herunder etterberegning av anslagsposter) • Avstemme leverandørgjeld mot reskonto, betalingskontroll av vesentlige gjeldsposter • Verifisere avsetning og annen kortsiktig gjeld

2.4 DRIFTSMIDLER/INVESTERINGER

Driftsmidler/Investeringer	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: • Investeringer i varige driftsmidler • Salg av varige driftsmidler • Avskrivninger/motpost avskrivninger • Bruk av lån/ lovlig finansiering • Skille mellom drift og investering • Anleggsmidler	Test av kontroller: • Kontroll av attestasjon og anvisning • Kontroll av anskaffelser over 100 000kr • Kontroll av kommunens egenvurdering for et utvalg anskaffelser av betydning Substanshandlinger: • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Bilagskontroll – detaljkontroll • Prosjektgjennomgang – inkl. kontroll skille drift/investering • Avslutning av investeringsregnskapet – gjennomført i tråd med lov og forskrift • Kontroll av bokført verdi av anleggsmidler – avskrivninger, nedskrivninger, tilganger og avganger

2.5 LØNNSOMRÅDET

Lønnsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: • Lønnskostnader • Sosiale kostnader • Pensjon	Test av kontroller: • Godkjenning av variabel lønn og reiseregninger/utlegg • Ledelsesattesterte lønningslister Substanshandlinger: • Analytiske kontroller – høst og avslutning • Nyansettelser – kontroll av riktig registrerte opplysninger i HRM • Oppdaterte riktige satser i HRM fra lokale forhandlinger og hovedtariffavtalen • Pensjon – kontroll tilknytning mot pensjonskasse • Kontroll avstemming lønnssystem og regnskapssystem • Totalavstemming lønn • Krav sykepengar – kontroll og krav • Totalavstemming pensjon inkludert balanseposter

2.6 OVERFØRINGSOMRÅDET

Overføringsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: <u>Overføringsinntekter:</u> • Rammetilskudd • Inntekts- og formuesskatt • Eiendomsskatt • Andre skatteinntekter • Andre overføringer og tilskudd fra staten • Overføring og tilskudd fra andre • Tilskudd fra andre <u>Overføringsutgifter:</u> • Overføring og tilskudd til andre • Tilskudd til andres investeringer	Test av kontroller: • Kontroll av attestasjon og anvisning av faktura Substanshandlinger: • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Kontroll merverdiavgiftskompensasjon • Rammetilskudd, inntekts- og formuesskatt er avstemt mot oversikter fra staten • Periodiseringskontroll – henført til riktig år • Kontroll av tilskudd – (særattestasjoner på enkelte tilskudd) • Detaljkontroll av andre overføringsinntekter/ -utgifter

2.7 FINANSOMRÅDET

Finansområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
Risiko knyttet til: • Renteinntekter og renteutgifter • Avdrag på lån • Utbytter • Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler • Investering i aksjer og andeler • Salg av finansielle anleggsmidler • Utlån av egne midler • Avdrag på lån • Utdeling fra selskaper • Bankinnskudd • Aksjer og andeler • Andre finansielle plasseringer • Fond • Kapitalkonto • Gjeld til kredittinstitusjoner • Annen gjeld (obligasjons- og sertifikatlån) • Utlån • Ubrukte lånemidler	Test av kontroller: • Bankavstemming • Finansrapportering Substanshandlinger: • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Kontrollberegning minimumsavdrag • Finans –inntekter og utgifter - gjennomgått og kontrollert mot eksterne oppgaver • For utlån som er lånefinansiert er det kontrollert at mottatt avdrag er brukt til å betale avdrag på innlån, eller avsatt til bundet fond til dette formålet • Etterlevelse av finansreglementet • Kontroll av balanseposter mot ekstern dokumentasjon: ○ Langsiktig gjeld ○ Likvide midler ○ Aksjer og andeler ○ Utlån inkl. startlån ○ Kortsiktig gjeld (periodiserte kostnader, påløpte renter) ○ Kortsiktig fordringer (opptjente inntekter, påløpte renter) ○ Fond

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal,
Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma,
Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven,
Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 36/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Oppfølging av misleg handling - nummerert brev 07 Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek informasjonen frå revisor til vitande.

Bakgrunn:

Den mislege handlinga det her er snakk om, er at ein tilsett i eldreomsorga i Ålesund kommune, i 2022 vart anmeldt for medisintjuveri. Handlinga hadde pågått over to år før det vart oppdaga. Denne mislegsaka vart revisor først gjort kjent med via media, og undersøkte forholdet nærare med kommunedirektøren.

Revisor er pliktig til å orientere kontrollutvalet om kvar misleg handling som revisor vert gjort kjent med. Det er ikkje sett noko nedre grense for omfang eller verdi, men presisert i kommunelova at det gjeld "enhver mislighet".

Revisor orienterte kontrollutvalet om dette forholdet gjennom nummerert brev 05, datert september 2022.

Vurdering:

Assisterande kommunedirektør Anne Mette Liavaag og revisor Linn G. Pettersen orienterte kontrollutvalet om forholdet på møtet 19.10.2022. Kommunalsjef Synnøve Vasstrand Synnes var i kontrollutvalet i eit seinare møte om ei anna sak, og orienterte då om at dei hadde sett inn tiltak umiddelbart. Og at det vart arbeidd med tiltak for å førebygge slike hendingar i framtida, både på det aktuelle arbeidsstaden og andre aktuelle arbeidsstader i kommunen.

Når revisor sender eit nummerert brev om eit forhold, så skal revisor følgje opp at årsaka til det nummererte brevet vert gjort noko med. Sekretariatet er kjent med at revisor har hatt kontakt med kommunalsjefen langsmed, om akkurat dette forholdet.

Når revisor no kjem med eit nummeret brev til kontrollutvalet, så er det i tråd med kommunelova, og fordi endra retningslinjer er på plass og denne saka kan avsluttast.

Av ulike årsaker så har det tatt litt lang tid å få avslutte denne saka. Til eit seinare høve så bør ein vere litt meir på for å få det avklart og lukka på eit tidlegare tidspunkt. Dette er noko både revisor, og sekretariatet på vegne av kontrollutvalet, vil merke seg, og følgje tettare opp neste gang.

Vedlegg

Nummerert brev 07 frå revisor oppfølging av brev 05 misleghald

Sak 32_22 i kontrollutvalet brev 05 om misleghald - Ålesund kommune

Nummerert brev 05 frå revisor - Ålesund kommune - misleghald

Kontrollutvalget i Ålesund kommune

Kopi:

**Kommunedirektør
Kommunalsjef helse**

Rapportering av misligheter - revisorbrev nr. 7 (nr.1/2024) – oppfølging av revisorbrev nr. 5

Kommunelovens §24-7 angir at revisor skal gi skriftlig melding om enhver mislighet i nummerert brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektør. Skriftlig melding skal gis straks når revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektør.

Vi viser til vår rapportering av misligheter i nummerert brev nr. 5 av 22.september 2022. Nummerert brev nr. 7 er av oppfølging av denne.

Beskrivelse av forholdet gjengitt fra artikkel i SMP datert 1.sept. 2022

En ansatt i eldreomsorgen i Ålesund kommune er anmeldt etter medisintyveri. Den ansatte har hentet ut medisiner, både A og B preparater, til seg selv ved bruk av fiktive signaturer og fiktive pasientnavn. Tyveriet skal ha foregått i en periode på om lag to år. Den ansatte er konfrontert og har erkjent forholdene.

Redegjørelse

Vi har etter forespørsel mottatt redegjørelse om mislighet avdekket ved virksomhet, fra kommunalsjef helse med kopi kommunedirektør datert 27.september 2022.

Redegjørelsen angir sakens gang og en kartlegging av svakheter i rutiner og intern kontroll som medførte at mislighetene kunne pågå over en lengre periode.

Kommunalsjef helse iverksatte et arbeid for å gjennomgå rutiner for legemiddelhåndtering for å gjøre risikovurderinger og eventuelle endringer av gjeldende rutiner.

Etablerte rutiner og retningslinjer

Som nevnt innledningsvis skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektør når saksforholdet er nærmere klarlagt. Revisjonen har avventet nytt nummerert brev til kontrollutvalget til nye rutiner og retningslinjer for håndtering av A og B preparater var etablert og forelagt oss.

Dette ble forelagt oss 26.august 2024 av kommunalsjef helse hvor det er etablert oppdaterte prosedyrer for registrering og kontroll av A og B preparater. Formålet er å bidra til sikker legemiddelhåndtering og forhindre svinn av narkotiske og vanedannende legemidler.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Prosedyrer for legemiddelhåndtering er detaljert beskrevet og er tilgjengelig for de aktuelle ansatte.

Vi mener kommunalsjef helses tilbakemelding er tilfredsstillende, og tiltaket styrker den interne kontrollen.

Ålesund, 20.september 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Linn Gunhild Pettersen
oppdragsansvarlig revisor

Vedlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 32/22	Ålesund kontrollutval	19.10.2022

Nummerert brev 05 frå revisor om misleghald - Ålesund kommune

Tilråding til vedtak:

Kontrollutvalet tek informasjonen til vitande og ber om å få ei statusoppdatering frå revisor på neste møte.

Ålesund kontrollutval 19.10.2022

Behandling

Oppdragsansvarleg revisor Linn G. Pettersen orienterte om dialogen med administrasjonen og ass. kommunedirektør Anne Mette Liavaag svarte ut dei spørsmål kontrollutvalet hadde.

ÅKU - 32/22 vedtak

Kontrollutvalet tek informasjonen til vitande og ber om å få ei statusoppdatering frå revisor på neste møte.

Bakgrunn:

I følgje kommunelova § 24-7 skal revisor melde frå skriftleg til kontrollutvalet om følgjande forhold, dersom forholda blir vurderte som vesentlege:

- feil som kan føre til feilinformasjon i årsrekneskapen
- manglar ved registrering og dokumentasjon av rekneskapsopplysningane
- manglar ved den økonomiske internkontrollen
- manglande eller mangelfull forklaring på vesentlege avvik mellom rekneskap og budsjett

Revisor skal i nummererte brev alltid melde frå om følgjande forhold:

- kvar mislege handling (uavhengig av kor vesentleg ho er)
- grunngjevinga for manglande underskrift på oppgåver som kommunen skal sende til offentlege myndigheiter, og som revisor etter lover eller forskrifter skal stadfeste
- grunngjevinga for å seie frå seg revisjonsoppdraget

Kommunelova § 24-7, tredje ledd: *Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om dette etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.*

Vurdering:

Revisor har sendt kontrollutvalet eit nummerert brev nr. 05 datert 22. september 2022 der revisor informerer kontrollutvalet at gjennom oppslag i media har revisor vorte gjort kjent med at kommunen sjølv har avdekka ei misleg handling i ei av sine verksemder. Revisor har ikkje hatt informasjon å gje til kontrollutvalet slik kommunelova § 24-7 peikar på, før det var omtalt i media.

Revisor vil i kontrollutvalet sitt møte gjere nærare greie for bakgrunnen for det nummererte brevet og kva revisor har gjort/kjem til å gjere for å få saksforholdet nærare klarlagt. Kommunedirektøren vert invitert til utvalet sitt møte for å informere om kva som vert gjort for å hindre og avdekke slike mislege handlingar som det nummererte brevet tek opp. Det er kommunedirektøren som skal handtere tiltak knytt til den enkelte mislege handling som vert avdekt og handtere personalansvaret for den tilsette. Det er ikkje verken revisor eller kontrollutval som skal gjere det.

Det er revisor sitt ansvar å informerer kontrollutvalet om mislege handlingar. Kontrollutvalet treng å kjenne til alle mislege handlingar for å utøve sitt mynde på vegne av kommunestyret. Som å kontrollere at der er sett i verk tiltak som skal hindre og avdekke mislege handlingar i framtida. Samt å sjå til at dei tilsette ikkje vert handtert ulikt ut frå kor dei er i organisasjonen.

Kontrollutvalet skal, når dei får kjennskap til at mislege handlingar er avdekt, vurdere om der kan vere ein høg risiko eller systemsvikt som det er grunnlag for å sjå nærare på no eller seinare gjennom ein forvaltningsrevisjon eller ei anna kontrollhandling.

Etter å ha fått informasjon både frå revisor og kommunedirektør er det opp til kontrollutvalet å vurdere om utvalet kan ta denne saka til vitande inntil revisor har fått klarlagt saksforholdet nærare.

Sekretariatet er av den oppfatning at revisor bør få klarlegge saksforholdet nærare i lag med administrasjonen, samt å betre rutinane slik at revisor vert tidleg nok informert. Derfor tilrår sekretariatet at kontrollutvalet avventer ei ny tilbagemelding frå revisor før ein eventuelt vurderer om det er naudsynt med andre kontrollhandlingar.

Vedlegg

Nummerert brev 05 frå revisor - Ålesund kommune - misleghald

Kontrollutvalget i Ålesund kommune

Kopi:

Kommunedirektør

Rapportering av misligheter - revisorbrev nr. 5 (nr.3/2022)

Kommunelovens §24-7 angir at revisor skal gi skriftlig melding om enhver mislighet i nummerert brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektør. Skriftlig melding skal gis straks når revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektør.

Av artikkel i Sunnmørsposten 1.september 2022 ble vi kjent med at kommunen selv har avdekket misligheter i en av virksomhetene, og at det er gjennomført tiltak.

Beskrivelse av forholdet gjengitt fra artikkel i SMP datert 1.sept. 2022

En ansatt i eldreomsorgen i Ålesund kommune er anmeldt etter medisintyveri. Den ansatte har hentet ut medisiner, både A og B preparater, til seg selv ved bruk av fiktive signaturer og fiktive pasientnavn. Tyveriet skal ha foregått i en periode på om lag to år. Den ansatte er konfrontert og har erkjent forholdene.

Vi har bedt kommunedirektør redegjøre om forholdet og når saksforholdet er nærmere klarlagt, ref. kommunelovens §24-7 vil vi sende nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektør.

Ålesund, 22.september 2022

Møre og Romsdal Revisjon SA

Linn Gunhild Pettersen
oppdragsansvarlig revisor

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 37/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Rapport frå undersøking - budsjettprosessen i Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tilrår kommunestyret å gjere slikt vedtak:

1 - Kommunestyret ber kommunedirektøren

- om å iverksette ein prosess for å revidere økonomireglementet og ta med dei vurderingar rapporten peikar på
- gå gjennom kvalitetssystemet knytt til økonomiforvaltninga, og sjå nærare på dei punkta som rapporten tek opp.
- legge fram for kontrollutvalet ein framdriftsplan for oppfølging av desse tiltaka, innan medio januar 2025.

2 - Kommunestyret ber kontrollutvalet om å halde seg orientert om prosessen og rapportere tilbake til kommunestyret.

Bakgrunn:

Ålesund kommunestyre vedtok 25.04.2024 å be kommunerevisjonen om og vurdere Ålesund kommune sin budsjettprosess, for å sjå kva endringar som må til for at kommunestyret skal ha eit realistisk grunnlag for prioriteringar, og kunne vedta eit realistisk budsjett.

Vedtaket med denne bestillinga frå kommunestyret, kan opplevast litt uklar. Slik bestillinga låg føre, var det ikkje sagt noko om kva ressursramme det var gitt for oppdraget og heller ikkje noko om kven som skal saksutgreie og gje tilråding til kommunestyret når undersøkinga var utført.

Kontrollutvalet henvendte seg til ordførar og minna om kontrollutvalet sitt ansvarsområde. På vegne av kommunestyret skal kontrollutvalet sjå til at kommunen blir forsvarleg revidert gjennom dei revisjonar og kontrollhandlingar som revisjonen leverer til kommunen. Kontrollutvalet kan saksbehandle og gje tilråding til kommunestyret på slike kontrollhandlingar som kommunestyret her bestilte.

Kommunedirektøren sitt ansvar her er å bidra med den informasjonen som revisjonen treng for å gjennomføre kontrollhandlinga. Administrasjonen bør ikkje vere den som vurderer resultatet av kontrollhandlinga og saksførebur den med forslag til dei tiltak kommunestyret ber kommunedirektøren om å følgje opp. Lovgivar er tydeleg på at det er viktig å ivareta avstand og uavhengigheit mellom den som blir kontrollert (i dette tilfellet kommunedirektøren) og kontrolløren (revisjonen på bestilling frå kommunestyret).

Kontrollutvalet råda ordførar til at rapporten blir handsama av kontrollutvalet når den ligg føre. Ordførar svarte tilbake med å be kontrollutvalet om å saksbehandle og gje innstilling til kommunestyret på rapporten frå denne kontrollhandlinga.

Revisjonen starta arbeidet med undersøkinga umiddelbart etter kommunestyremøtet og orienterte kontrollutvalet i slutten av august om korleis dei tenkte å gjennomføre prosessen, og kva framdriftsplan dei arbeidde etter. Rapporten frå undersøkinga er levert i tråd med denne tidsplanen.

Vurdering:

Å kartlegge alle høve ved ein budsjettprosess er ei omfattande og ressurskrevande oppgåve. Revisjonen viser i rapporten til kva avgrensning dei valgte å gjere. Dei avgrensa undersøkinga til å sjå på kva område Ålesund kommune på ein betre måte kan oppnå det dei oppfattar som målsettinga for kommunestyrevedtaket.

Revisjonen gjer greie for kva metode dei har nytta i undersøkinga og kva dokument og personar dei har henta informasjon frå. Dei omtaler kva dei har tatt utgangspunkt i, og viser til at dei har hatt dialog med kommunedirektør og økonomisjef både undervegs og i slutføringa av undersøkinga.

Revisjonen oppgir at det er brukt om lag 270 timer på denne undersøkinga, det var ikkje lagt føringar for ressursramma i vedtaket. Medgått tid er litt i overkant av halvparten av den tidsbruket til ein forvaltningsrevisjon. Ei slik undersøking skal vere noko mindre omfattande enn ein forvaltningsrevisjon.

Revisjonen peiker på fleire observasjonar, funn og gjer nokre vurderingar i rapporten. Slik sekretariatet vurderer det som kjem fram i rapporten, så er det ikkje dei store overraskingane som vert peika på. Det at ein bør ha gode, oppdaterte og tydelege reglement, rutiner og praksis. Revisjonen peikar også på viktigheita av å etterleve reglement og rutiner, og verdien av å ha større fokus på budsjettkontroll ut i heile organisasjonen.

Revisjonen har samla funna sine i nokre punkt:

- Økonomireglement - budsjettprosessen
- Utfordring med budsjettrealisme
- Ressursbruk/meirforbruk
- Uspesifiserte innsparingstiltak
- Felles situasjonsforståing

Ut frå det revisjonen her tek fram så er det nokre generelle tiltak som kontrollutvalet kan råde kommunestyret til å vedta. Det er å be kommunedirektøren om og starte prosessen

med å revidere økonomireglementet og gå gjennom kvalitetssystemet for økonomiforvaltninga. Gjennom arbeidet med desse to tiltaka kan kommunedirektøren vurdere dei konkrete tilrådingane som revisjonen peika på i rapporten.

Det kan vere hensiktsmessig at kontrollutvalet følgjer opp prosessen vidare og får orienteringar og statusrapport frå kommunedirektøren på korleis tiltaka vert gjennomført. Kontrollutvalet skal alltid rapportere arbeidet sitt til kommunestyret.

Revisor vil vere til stades i kontrollutvalsmøtet og kan gå gjennom rapporten frå undersøkinga og svare på spørsmål knytt til denne.

Det kan vere informativt for kontrollutvalet å be kommunedirektøren kommentere undersøkinga, det vil berre bidra til at saka vert endå betre opplyst.

Vedlegg

Revisor sin rapport etter undersøking av budsjettprosessen

Vedlegg til rapport etter undersøking av budsjettprosessarbeidet

Plan for oppdrag bestilt av Ålesund kommunestyre - om budsjettprosess

Svar på spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

"Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett."

Oppfølging av sak 41/24

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

2

Problemstilling og avgrensning

Vi har gjennomført ei undersøking med bakgrunn i følgjande:

"Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett."

Vi har i denne undersøkinga kartlagt og undersøkt budsjettprosessen i Ålesund kommune for å kunne vurdere korleis den må bli endra for at kommunestyret skal ha eit realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringar og kunne vedta eit realistisk budsjett. Ein budsjettprosess er bygd opp av mange element. Vi har ikkje kartlagt alle høve ved budsjettprosessen. Vi har gjort ei avveining av ressursbruk og avgrensa undersøkinga til å kunne gi svar på kva for område Ålesund kommune kan betre for å oppnå målsettinga med kommunestyrevedtaket.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Metode

I denne undersøkinga har vi gjort analysar av Ålesund sine årsbudsjett, økonomiplanar og rekneskap, i hovudsak for perioden 2020-2023. Vidare har vi gjort ei analyse av dei sentrale dokumenta i økonomiforvaltninga, inkludert økonomireglementet, tertialrapportar, rundskriv og liknande.

Til sist har vi intervjuar 13 sentralt plasserte leiarar, tilsette og tillitsvalde i tillegg til ordføraren. Desse vart valde ut basert på stillingane og ansvaret dei har, omfanget til undersøkinga samt kven som var tilgjengeleg for intervju. Heller enn eit standardisert spørsmålsoppsett har vi har lagt vekt på at dei vi intervjuar skulle snakke så fritt som mogleg om korleis dei opplev budsjettprosessen og økonomistyringa i kommunen.

Utvalet av intervjuobjekt og intervjumetoden er ikkje valt for å sikre høgast mogleg representativitet, men tek sikte på å gje intervjuobjekta høve til å gå i djupna og nytte egne ord.

Vi har òg hatt to møter med kommunedirektøren og økonomisjefen.

I rapporten har vi forsøkt å samanfatte tilbakemeldingane der det let seg gjere, og tatt med utvalde sitat for å skildre bestemte tilhøve.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

4

Innleiing – Økonomisk bakteppe til ny kommune

Sidan tusenårsskiftet har Ålesund kommune hatt fleire periodar i ROBEK. Den fyste perioden var frå 2001 til 2009, og den andre frå 2014 til 2019. I 2011 regnskapsførte Ålesund meirforbruk, og årleg auka meirforbruket fram til 2014. I 2019, året kor Ålesund vart meldt ut av ROBEK, vart det meirforbruk på 178 millionar kroner.

1. januar 2020 gjekk kommunane Ålesund, Haram, Sandøy, Skodje og Ørskog saman til nye Ålesund kommune. Alle fem kommunane hadde negativt netto driftsresultat i 2019. I årsmeldinga for 2020 går det fram at «driftsnivået ein hadde arva frå dei fem gamle kommunane låg langt høgare enn det dei same kommunane hadde lagt til grunn i sine budsjett.» Den nye kommunen har hatt meirforbruk alle år sidan etableringa, med avvik i høve til opphavleg budsjett for driftseiningane i skjema etter rekneskapsforskrifta § 5-4 andre ledd.

Kommunane hadde stort ansvar og fekk mange oppgåver under koronapandemien. Den ekstraordinære situasjonen har utfordra økonomistyringa, både når det gjeld fokus og oppfølging av budsjettarbeidet, og for budsjettgrunnlaget.

Budsjettarbeidet i den nye kommunen har vore prega av kommunedeling og omorganisering. Dette har utfordra budsjettprosessen og kapasiteten i organisasjonen.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Regelverk

Lovkommentaren til kommunelova § 14-2 om økonomiforvaltninga og økonomireglement:

«Reglementet skal bidra til en effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning og til at regler etterleves, samt sikre politikerne et godt beslutningsgrunnlag. Et annet sentralt tema vil være å klargjøre det ansvaret og den myndigheten som henholdsvis de politiske organene og administrasjonen har for kommunens eller fylkeskommunens økonomi.»

Observasjonar, funn og vurderingar:

- Utfordringar med å iverksette ein for stor del av dei vedtekne tiltaka i budsjettet. Våre funn tydar på at Ålesund i hovudsak slit med **etterleving** av budsjett- og innsparingstiltak (snarare enn formelle rutinar).
- Styringsrutiner, leiaravtalar og ansvar for oppfølging av tiltak bør like fullt vere ein del av ein større gjennomgang.
- Behov for teknisk oppdatering av økonomireglementet og klargjering av ansvarsfordelinga mellom administrasjon og folkevalde nivå, herunder kva detaljnivå det folkevalde nivået skal arbeide på – her bør Ålesund nytte høvet til å ta ein grundig diskusjon.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Regelverk

Kommunelovas krav til realistisk budsjettering, jf § 14-4

«Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige»

Observasjonar, funn og vurderingar

- Det kan virke som om det er eit for høgt driftsnivå innan ein del budsjettområde i høve til budsjett. På hausten kan vi sjå på rekneskapstall at driftsnivået er høgare enn inneverande års budsjett, samt lågare enn budsjettet som er vedteken for kommande år.
- Første økonomirapportering for nytt budsjettår melder om relativt stort meirforbruk i høve til vedtatt budsjett.
- For somme budsjettområde vurderer vi at kommunen ikkje kunne vente at budsjetttramma kunne bli overholdt.
- Det kan vere ein for høg risiko i budsjettet

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Bakgrunn

Overordna analyser viser at Ålesund kommune har inntekter på nivå med samanliknbare kommunar. Kommunen har sjølv gjennomført egne analyser og fått utredningar av andre.

Til dømes viser ein analyse av helseområdet frå Agenda Kaupang i 2021 at Ålesund kommune (i 2020) dreiv pleie- og omsorgstenestene vesentleg dyrare enn andre kommunar. Resultat: strategien *Heilskapleg innsatstrapp 2021-2028*. Av statistikken ser vi ei dreining mot tiltak på dei lågare trinna i trappa, men at omstillinga tar tid og er krevjande.

Observasjonar, funn og vurderingar

Det samla inntrykket frå samtalan med kommuneleiinga og dei tilsette er at ein stort sett er einige i at tenestenivået har vore høgt og at effektiviseringstiltak vert gjennomført, men at det ikkje monnar i stort nok omfang og tideleg nok av følgande grunnar:

- Investeringar
- Tidkrevjande prosessar
- Riktig fokus og ressursar
- Politisk skjerming
- Forventingsavklaringar og (politisk) ryggdekning
- Pressgrupper

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Regelverk

I «ROBEK-brevet» av 3. januar 2024 frå departementet til statsforvaltarane (sjå vedlegg) går det fram at det ligg føre eit ufordelt innsparingskrav dersom innsparingskravet:

«er lagt inn midlertidig på ett budsjettområde, og hvor det er klart at kommunestyret på et senere tidspunkt må ta stilling til hvordan innsparingskravet skal fordeles ved å redusere bevilgningen på andre områder.»

Observasjonar, funn og vurderingar

- Innsparingstiltak i den storleiken som Ålesund kommune har operert med i budsjettprosessen dei seinare åra skal etter intensjonen i lov- og regelverk vere spesifisert med sum og premiss for innsparingstiltaka.
- På helseområdet finn vi til dømes at betydelege delar av innsparingane ved utgangen av 2023 låg på overordna nivå.
- Vi stiller spørsmål ved om den utstrakte bruken av konto 1490 har vore forenlig med god budsjettpraksis.
- I eit internt notat om budsjettprosessen vert korrekt bruk av konto 1490 presisert.
- Vi vurderer at det kan vere hensiktsmessig å innføre rutiner for praksisen og for oppfølging av tiltak som vert budsjettert på konto 1490.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Regelverk

Kommunelova § 14-5 om årsbudsjettet sin bindande verknad slår fast eit grunnleggjande prinsipp i det løvingsbaserte systemet: at årsbudsjettet skal angi bindande rammer for tilgang på midlar og disponering av desse midlane. Første ledd, første punktum sei:

«Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnete organer»

Observasjonar, funn og vurderingar

- Avgjerda inneber at kommunestyret sine løyvingar i årsbudsjettet ikkje kan fråvikast, utan at kommunestyret vedtek å endre årsbudsjettet.
- I perioden 2020-2023 aukar meirforbruket i helse og oppvekst både *vidare* (i talet på verksemder) og *djupare* (i kroner og øre).
- Vi finn til dømes at 3 av 11 skular i gamle Haram, Skodje og Ørskog kommunar hadde meirforbruk i 2020, mot 9 av 11 skular i 2023.
- Respondentane peiker på ein «ukultur» når det kjem til budsjettdisiplin og ei svak kjensle av felles kultur.
- Vi ser ei utfordring i Ålesund kommune, både når det gjeld økonomisk styring og det naudsynte i å bygge ein meir langsiktig og samlande kultur for betre ressursutnytting innan for dei rammene budsjettet gir.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

Regelverk

Kommunaldepartementet sin rettleiar *Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner* legg vekt på viktigheita av å etablere ei felles situasjonsforståing:

«Det er tidkrevende å skape en felles situasjonsforståelse, og det er derfor viktig å skape en slik forståelse tidlig i økonomiplanprosessen.»

Observasjonar, funn og vurderingar

Ålesund kommune arrangerer budsjettsamlingar- og seminar på ulike nivå, i tillegg til styringsdialogar, men vi observerer at fleire ikkje føler seg tilstrekkeleg inkluderte i budsjettprosessen, at det er ønskeleg med meir kontakt med det folkevalde nivået på eit tidlegare tidspunkt i budsjettprosessen.

Samstundes finn vi at:

- Ålesund gjekk inn i 2024 med eit etterslep innan effektiviserings- og digitaliseringsarbeid på grunn av liten kapasitet til å støtte verksemdene.
- «alt som går på endringskompetanse og forbetring er skåret ned», og «evna til å hauste gevinstar frå effektiviseringstiltak er låg» (K.dir.)
- Samla sett ser vi fleire utfordringar i Ålesund kommune, inkludert manglande felles situasjonsforståing mellom politikarar og verksemdsleiarar, ineffektive budsjettprosessar og manglande administrativ kapasitet til å gjennomføre omstillingar.

Budsjettprosessen i Ålesund kommune

Funn:

Økonomireglementet - Budsjettprosessen

Utfordringar med budsjettrealisme

Ressursbruk og meirforbruk

Uspesifiserte innsparingstiltak

Budsjettdisiplin og kulturbygging

Felles situasjonsforståing

Hovedfunn og tilrådingar

For å betre budsjettprosessen tilrår vi at Ålesund kommune vurderer å:

- Iverksette ein prosess for å revidere økonomireglementet med sikte på å:
 - avklare roller og funksjonar for alle aktørane i budsjettprosessen, både for politisk nivå og for dei ulike nivåa i administrasjonen
 - klargjere kva for oppgåver som skal liggje til dei aktørane som vert definert i punktet over, med ansvar og frist for ferdigstilling
- Evaluere og gjennomgå kvalitetssystemet som er knytt til økonomiforvaltninga, herunder:
 - prinsipp og organisering av arbeidet med å utarbeide budsjett, og for budsjettstyring gjennom året, og tilpasse det gjennom året for alle budsjettansvarsnivå i administrasjonen
 - tilhøyrande styringsdokument, delegeringar, reglement, prosedyrar og retningslinjer samt leder- og andre arbeidsavtalar
 - etterleving av (det reviderte) økonomireglementet og dei styringsdokumenta som er nemnd i punktet over
 - dagens ordningar for å sikre forankring i organisasjonen og verksemdene som budsjettkonferansar og liknande.

Undersøkinga er bygd på god revisjonsskikk og rapporten summerer opp resultata frå Møre og Romsdal Revisjons SA si undersøking om budsjettprosessen i Ålesund kommune. Revisjonen er utført av i perioden mai til oktober i 2024. Der det har vært mulig har vi gjennomført denne undersøkinga i tråd med NKRF - Kontroll og revisjon i kommunene sin standard for forvaltningsrevisjon RSK 001. Revisor skal ikkje tilrå detaljerte løysningar (RSK 001). Det har vært avholdt to faktasjekkmøter, 10. og 16. oktober 2024.

Møre og Romsdal Revisjon SA er eit samverkeføretak eid av kommunane Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjeneste for eigarane. Hovudkontoret er i Kristiansund og det er avdelingskontor i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidlegare rapportar frå Møre og Romsdal Revisjon SA er på heimesida vår:

www.mrrevisjon.no

“ Vi vil bidra til økt tillit
mellom innbyggerne
og våre eierkommuner ”

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

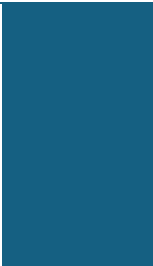
Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll,

Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes,

Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund.

Møre og Romsdal fylkeskommune.

VEDLEGG TIL UNDERSØKING AV BUDSJETTPROSESSEN

ÅLESUND KOMMUNE

VEDLEGGSOVERSIKT

VEDLEGG 1 – BAKGRUNN FOR UNDERSØKINGA.....	3
VEDLEGG 2 – UTVALDE AVGJERDER FRÅ KOMMUNELOVA OG BUDSJETTFORSKRIFTA	5
VEDLEGG 3 – BREV FRÅ KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET TIL STATSFORVALTARANE 3. JANUAR 2024 («ROBEK-BREVET»).....	8
VEDLEGG 4 – BREV FRÅ KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET TIL MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE	23
VEDLEGG 5 – ØKONOMIREGLEMENT FOR ÅLESUND KOMMUNE	26
VEDLEGG 6 – RETTLEIAR ØKONOMIPLANLEGGING I KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR	26
VEDLEGG 7 – ÅRSMELDING- OG REKNESKAP FOR 2023 OG ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN FOR 2024	26

VEDLEGG 1 – BAKGRUNN FOR UNDERSØKINGA

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført denne undersøkinga etter vedtak i kommunestyresak 041/24 den 25.04.2024. Vedtaket var:

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å utarbeide et forslag til budsjettkorrigeringer og tiltak som tilsvarer det prognostiserte merforbruket slik at årets regnskap kan gjøres opp i balanse, og legge frem forslaget i en sak til kommunestyret før sommerferien.

Kommunestyret ber også om at budsjettprosessen for 2025 og senere år endres slik at budsjettdiskusjonen baseres på et oppdatert detaljbudsjett av faktisk driftsnivå med tilstrekkelige forslag til endringer slik at det er mulig å vedta et realistisk budsjett i balanse.

I saksframstillinga går det fram under *Bakgrunn* at:

I følge økonomirapporten er det ventet et merforbruk for 2024 på 287 million kroner for året samlet, og et merforbruk for de to første månedene av året på 85 million kroner. For å unngå et betydelig underskudd ved slutten av året er det derfor påkrevd å gjennomføre ytterligere innsparinger snarest.

Et så stort avvik så tidlig på året gir grunn til å spørre om det opprinnelige budsjettvedtaket var realistisk slik kommuneloven krever. I følge kommuneloven skal årsbudsjettet være realistisk, og de store avvikene tyder på at så ikke er tilfellet. "Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige." (Kilde: Kommuneloven § 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett.

En gjennomgang av bevilgningsregnskapet for Ålesund kommune de siste fire årene viser hvert år et merforbruk på omlag 300 million kroner, og det virker som årsaken er manglende realisme i tallgrunnlaget som budsjettvedtaket bygger på.

Saken sendes videre til kommunestyret, da videre oppfølging ventes å få stor betydning for kommunen sin økonomi og prioriteringer.

Votering formannskap:

Det vart stemt alternativt mellom kommunedirektøren si innstilling og forslaget sett fram av Edvard Devold på vegne av H, FRP og Ålesundlista. Forslaget sett fram av Devold vart tilrådd med 12 mot 1 stemme. Anders Lindbeck stemte for kommunedirektøren si innstilling.

Kommunedirektøren si innstilling:

Ålesund formannskap tar forenklet økonomirapport pr. februar til orientering.

I saksframstillinga går det fram under *Saksgang* at:

Dette er en forenklet økonomirapport med økonomisk status pr. februar 2024, og en foreløpig prognose for resten av året. Saken går kun til Ålesund formannskap.

I saksframstillinga går det fram under *Samandrag* at:

Februarrapporten er en forenklet rapport. Det innebærer blant annet at det i prognosen er lagt til grunn at de fleste inntekts-poster og finansposter vil bli som budsjettert. Første

fullstendige prognose for året vil bli lagt frem sammen med økonomirapporten for årets første kvartal. Inntil man har gjennomført endelig fordeling av gjeld, egenkapital og eiendeler mellom Haram og Ålesund kommune vil prognosene, spesielt knyttet til finansområdet, være mer usikker enn normalt.

Driftsregnskapet pr. februar viser at Ålesund kommune har store ubalanser i sin økonomi. Prognosen for året underbygger dette: Kostnadene står ikke i forhold til inntektene.

Kommunens frie inntekter pr. februar var 632 millioner kroner, hvilket er omtrent som budsjettet. Netto bokførte finansposter var ca. 21 millioner kroner høyere enn budsjettet. Avviket skyldes avvikende periodisering mellom regnskap og budsjett, og representerer ikke et reelt merforbruk.

Samlede driftskostnader i kommunalområdene pr. februar var ca. 85 millioner kroner høyere enn periodens budsjett. Deler av merforbruket pr. februar skyldes periodiseringsavvik, og representerer ikke reelt merforbruk. Dette underbygges av prognosen for året, som indikerer at det er ventet et samlet merforbruk på 287 millioner kroner i driften.

Utfordringsbildet fordeler seg mellom kommunalområdene etter samme mønster som tidligere år: Forventet merforbruk er størst innen Helse og Oppvekst, mens det meldes om marginale mindreforbruk innen Organisasjon og Samfunn.

For ordens skyld nevnes det at det etter at februarrapporten ble lukket er kommet oppdaterte premieprognoser fra pensjonskassene. Disse viser at årets samlede pensjonskostnad kan bli 35 - 40 millioner kroner lavere enn det som er prognostisert.

For flere detaljer og kommentarer til hvert enkelt kommunalområde henvises det til den elektroniske økonomirapporten som det er lenket til i saken.

I saksframstillinga går det fram under *Konklusjon med grunngiving* at:

Den økonomiske situasjonen til Ålesund kommune er krevende, og man ser det samme bildet for inneværende år som man gjorde for fjoråret. Til forskjell fra i fjor vil man i år ikke kunne finansiere like store andeler av driften med midler fra kommunedelingsbudsjettet. Dessuten er gjeldsbyrden enda mer tyngende i år enn i fjor. Gjelden har økt, og lånerentene tigger fortsatt oppover. Det er derfor helt avgjørende at arbeidet med å redusere kostnader til drift fortsetter med full tyngde fremover.

VEDLEGG 2 – UTVALDE AVGJERDER FRÅ KOMMUNELOVA OG BUDSJETTFORSKRIFTA

Dei sentrale reglane i kommunelova om økonomiforvaltning går fram av kapittel 14. I det følgande er det gitt eit oversyn over avgjerdene som er mest sentrale for rapporten.

§ 14-1 Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Med «økonomisk handleevne» siktast det ifølge lovkommentaren til grunnlaget for at kommunane og fylkeskommunane kan yte eit godt tenestetilbod, og for at kommunestyret og fylkestinget kan utøve lokal politikk.¹

I § 14-2 om kommunestyret sine plikter, går det fram at kommunestyret sjølv skal vedta årsbudsjettet.

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a. økonomiplanen og årsbudsjettet
- b. årsregnskapene og årsberetningene
- c. finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d. regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e. regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement)

I forarbeida er følgande presisert med omsyn til kva som skal forståast som «kommunestyret selv»:

Hvis loven sier at kommunestyret eller et annet organ *selv* skal gjøre noe, så betyr dette at kommunestyret eller det bestemte organet faktisk må gjøre det selv og ikke kan delegere til andre.²

Lovkommentaren til bokstav a sei at:

¹ Bent Devik, *Kommuneloven. Lovkommentar*, [§ 14-1. Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen](#), *Juridika*

² Prop. 46 L (2017-2018), s. 63-64

Bestemmelsen viderefører kommunestyrets og fylkestingets plikt til selv å vedta kommunens eller fylkeskommunens økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskaper mv. slik det følger av bokstavene a til f. Kommunestyrets og fylkestingets myndighet etter disse bestemmelsene kan ikke delegeres til underordnet organ. Kommunestyret og fylkestinget selv har altså det øverste ansvaret for kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning. Dette bygger blant annet på at de overordnede spørsmålene om økonomistyring og prioriteringer skal være gjenstand for bred politisk behandling, at medlemmene av kommunestyret og fylkestinget skal få behandle sakene, og at disse skal ansvarliggjøres.³

Lovkommentaren til bokstav d. om økonomireglementet sei vidare:

Reglementet skal bidra til en effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning og til at regler etterleves, samt sikre politikerne et godt beslutningsgrunnlag. Et annet sentralt tema vil være å klargjøre det ansvaret og den myndigheten som henholdsvis de politiske organene og administrasjonen har for kommunens eller fylkeskommunens økonomi.

I § 14-4 om realistisk budsjettering heiter det

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

I lovkommentaren heiter det:

Koml. § 14-4 stiller krav til innholdet i økonomiplanen og årsbudsjettet. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal være kommunestyrets og fylkestingets verktøy for å gjennomføre politiske prioriteringer og for å styre kommunens eller fylkeskommunens økonomi.⁴

I § 14-5 tek føre seg budsjettet sin bindande verknad. I første ledd, første punktum heiter det

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer.

Av lovkommentarane går det fram at første ledd første punktum slår fast ei av dei grunnleggjande oppgåve for årsbudsjettet. Det at årsbudsjettet skal angi bindande rammer for tilgang på midlar og disponering av desse midlane. Videre at den inneber at kommunestyret sine løyvingar i årsbudsjettet ikkje kan fråvikast, heller ikkje av kommunestyret sjølv utan at kommunestyret vedtek å endre årsbudsjettet. Det sistnemnte har mellom anna den konsekvens at kommunestyret ikkje kan auke utgiftene utan at det blir vist til dekning slik at årsbudsjett er i balanse igjen.

I § 14-5 første ledd siste punktum kjem det fram at årsbudsjettet sin bindande verknad har eit unntak for betalingsforpliktingar der det ligg føre ei rettsleg betalingsforplikting det for kommunen. Slike utbetalingar kan bli gjennomført utan ei løyving i årsbudsjettet.

³ Bent Devik, KommuneLoven. Lovkommentar, [§ 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter](#), *Juridika*

⁴ Bent Devik, KommuneLoven. Lovkommentar, [§ 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett](#), *Juridika*

Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Vidare går det fram av andre ledd at:

Kommunestyret eller fylkestinget skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Tredje ledd angir at:

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Vidare om delegering går av lovkommentaren fram at:

Innenfor de bevilgningene som er fastsatt i årsbudsjettet, kan kommunestyret eller fylkestinget tildele underordnete folkevalgte organer myndighet til å foreta en videre fordeling av bevilgningene (fordelingsfullmakt). Slike fordelinger er ikke en del av årsbudsjettet, og skal ikke framstilles i årsbudsjettdokumentet.

Myndigheten til å disponere bevilgningene som er ført opp i årsbudsjettet (disponeringsfullmakten) ligger som utgangspunkt til kommunedirektøren. Dette følger av kommunedirektørens iverksettelsesplikt i § 13-1 fjerde ledd første punktum. Kommunestyret eller fylkestinget kan gi disponeringsfullmakt til andre enn kommunedirektøren. Disponeringsfullmakten gir ikke myndighet til å foreta anskaffelser og utstede utbetalingsordre utover det som følger av årsbudsjettet. I tilfeller der kommunestyret eller fylkestinget har gitt underordnete kollegiale organer myndighet til å gi nærmere fordelinger og føringer for bruken av bevilgningene (fordelingsfullmakt), vil disponeringsfullmakten også være begrenset av dette.

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv

I § 5-4 andre ledd, heiter det

Bevilgningene til investeringer i varige driftsmidler, tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, skal stilles opp i samsvar med det som er bestemt av det organet som har budsjettmyndigheten. Oppstillingen av bevilgningene skal inneholde bruttobeløp. Bruttobeløpene til henholdsvis investeringer i varige driftsmidler, tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, skal tilsvare beløpene på postene 1 til 4 i oppstillingen etter første ledd.

Årsregnskapet skal inneholde en tilsvarende oppstilling som nevnt i andre ledd.

VEDLEGG 3 – BREV FRÅ KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET TIL STATSFORVALTARANE 3. JANUAR 2024 («ROBEK-BREVET»)

ROBEK - Inn- og utmelding og statlig kontroll

Brev | Dato: 03.01.2024

Avsender: Kommunal- og distriktsdepartementet

Mottaker:

Statsforvalteren i Agder

Statsforvalteren i Innlandet

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Statsforvalteren i Nordland

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Rogaland

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Statsforvalteren i Trøndelag

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestland

Vår referanse: 22/1967

I dette brevet orienterer departementet om hvordan statsforvalterne skal praktisere reglene om inn- og utmelding av kommuner i ROBEK (register om betinget godkjenning og kontroll).

Brevdato: 03. januar 2024

1 Innledning

I dette brevet orienterer departementet om hvordan statsforvalterne skal praktisere reglene om inn- og utmelding av kommuner i ROBEK (register om betinget godkjenning og kontroll).

Brevet orienterer også om reglene om lovlighetskontroll av årsbudsjettet og godkjenning av låneopptak for kommuner som er i ROBEK.

Reglene gjelder på samme måte ved eventuelle inn- og utmeldinger av fylkeskommuner i ROBEK. Dette håndteres av departementet selv og er ikke delegert til statsforvalterne.

Brevet erstatter det tidligere brevet om ROBEK datert 27.1.2020 (19/6253-1).

2 Statsforvalterens delegerte myndighet

Statsforvalteren skal føre kontroll med om kommuner skal meldes inn eller ut av ROBEK etter henholdsvis kommuneloven § 28-1 første ledd og § 28-5.

For kommuner som er registrert i ROBES, skal statsforvalteren føre lovlighetskontroll av årsbudsjettet og godkjenne låneopptak mv. etter kommuneloven § 28-3 første og andre ledd.

Statsforvalteren skal dessuten føre lovlighetskontroll med vedtak om årsregnskap etter kommuneloven § 28-6. Denne plikten gjelder både overfor kommuner som er og ikke er i ROBES.

Delegeringen av departementets myndighet til statsforvalteren er fastsatt i [forskrift 30. august 2019 nr. 1096](#).

3 Registrering av kommuner i ROBES

3.1 Prosedyre for innmelding

3.1.1 Kontrollen av om en kommune skal meldes inn i ROBES – frister

En kommune skal registreres i ROBES dersom ett eller flere av de forholdene som er nevnt i § 28-1 første ledd har inntruffet. Innholdet i vilkårene for registrering av en kommune i ROBES, er omtalt i punkt 3.2, 3.3 og 4.

Registrering gjøres på grunnlag av kommunens vedtak om årsbudsjett, økonomiplan og kommunekassens årsregnskap. Kommunen skal sende økonomiplanen, årsbudsjettet og årsregnskapet til statsforvalteren snarest mulig og senest 30 dager etter vedtak.^[1]

Statsforvalterens kontroll av om en kommune skal meldes inn på grunnlag av vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan, skal normalt foretas *senest innen utgangen av februar*.

Dette gjelder også dersom vedtak om økonomiplan og årsbudsjett ikke er oversendt fra kommunen til statsforvalteren innen utgangen av januar. Dersom vedtak ikke er oversendt, skal statsforvalteren likevel foreta kontrollen på grunnlag av saksdokumentene til kommunestyremøtet og vedtak i henhold til møteprotokoll. Ved behov må statsforvalteren hente inn ytterligere opplysninger fra kommunen.

Kontrollen av om en kommune skal meldes inn på grunnlag av manglende vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan før årsskiftet, skal normalt foretas *innen utgangen av januar*.

Kontrollen av om en kommune skal meldes inn på grunnlag av vedtak om årsregnskap skal normalt foretas *senest innen utgangen av august*.

Dette gjelder også dersom vedtak om årsregnskap ikke er oversendt fra kommunen til statsforvalteren innen utgangen av juli. Dersom vedtak ikke er oversendt, skal statsforvalteren likevel foreta kontrollen på grunnlag av saksdokumentene til kommunestyremøtet og vedtak i henhold til møteprotokoll. Ved behov må statsforvalteren hente inn ytterligere opplysninger fra kommunen.

Kontrollen av om en kommune skal meldes inn på grunnlag av manglende vedtak om årsregnskap innen utgangen av juni skal normalt foretas *innen utgangen av august*.

3.1.2 Melding om innmelding i ROBES

Dersom en kommune skal registreres i ROBES, skal statsforvalteren gi departementet melding om innmelding. Departementet fører selv kommunen inn i ROBES.

En kommune regnes først som innmeldt og registrert i ROBES fra det tidspunktet departementet har ført kommunen opp i ROBES-registeret på departementets [nettsider](#).

Melding om innmelding i ROBEK gis som tidligere til departementet i form av brev og eget [registreringsskjema](#). Registreringsskjemaet er tilgjengelig på departementets nettsider om [ROBEK](#).

Meldingen skal inneholde rettsgrunnlaget for innmeldingen, det vil si hvilket eller hvilke av de forholdene («bokstavene») som er nevnt i § 28-1 første ledd som er årsaken til innmeldingen, og henvisning til det aktuelle vedtaket i kommunen.

Meldingen skal gis til departementet *uten unødig opphold* etter at statsforvalteren har foretatt kontrollen.

Statsforvalteren skal ikke utsette å sende melding om registrering i ROBEK ut fra en skjønnsmessig vurdering, for eksempel i påvente av at kommunen eventuelt skal bringe budsjettet i balanse gjennom et nytt vedtak eller i påvente av at kommunen vedtar årsregnskapet. Dersom statsforvalteren mener at det kan foreligge grunner til å ikke registrere kommunen i ROBEK selv om vilkåret for innmelding er oppfylt, må dette behandles etter kommuneloven § 28-1 andre ledd, se punkt 5.

3.1.3 Registrering etter flere kriterier

Kommuner som allerede er registrert i ROBEK på grunnlag av én eller flere bokstaver som nevnt i § 28-1 første ledd, skal i tillegg registreres inn på nye bokstaver i ROBEK hvis det inntreffer nye forhold som nevnt i § 28-1 første ledd.

Hvis ett kriterium i § 28-1 ikke lenger er oppfylt (se punkt 7 om utmelding), skal kommunen ikke være registrert i ROBEK på den aktuelle bokstaven selv om kommunen fortsatt skal være registrert i ROBEK på annet grunnlag.

Statsforvalteren skal også gi departementet melding om endringer som nevnt foran på [registreringsskjema](#). Meldingen skal gis *uten unødig opphold* slik at departementet kan oppdatere hva som er rettsgrunnlaget for registreringen.

3.2 Objektive vilkår for innmelding – innholdet i kontrollen

Kontrollen av om en kommune oppfyller kriteriene i § 28-1 første ledd for innmelding i ROBEK skal skje på objektivt grunnlag. Det vil si at statsforvalteren kun skal kontrollere om kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap har et innhold som innebærer at kriteriene for registrering i ROBEK i § 28-1 første ledd er oppfylt. Dette betyr for eksempel at kontrollen kun skal gå ut på om årsbudsjettet eller økonomiplanen er satt opp med merforbruk ("bunnlinjekontroll") eller om inndekningstiden for merforbruk er flere enn to år.

Statsforvalteren skal altså kun ta stilling til om kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap formelt sett medfører at de objektive kriteriene for registrering i ROBEK er oppfylt. Kontrollen av om vilkårene er oppfylt skal ikke inneholde statsforvalterens skjønnsmessige vurderinger av kommunens økonomiske situasjon. En kommune skal derfor, selv om kommunen anses å ha en god økonomi, meldes inn i ROBEK dersom kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap oppfyller kriteriene for registrering i ROBEK, jf. § 28-1 første ledd bokstav a-d. Videre skal kommunen meldes inn dersom årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap ikke er vedtatt innen frister, jf. § 28-1 første ledd bokstav e og f eller det er fattet vedtak etter inndelingslova § 16 a, jf. § 28-1 første ledd bokstav g. Se likevel punkt 5 om departementets adgang etter kommuneloven § 28-1 andre ledd til i visse tilfeller å unnlate innmelding.

Statsforvalterens kontroll av om en kommune skal registreres i ROBEK skal heller ikke være en vurdering av realismen i inntekter og utgifter i årsbudsjettet eller økonomiplanen eller realismen i en inndekningsplan. Dette følger av at ROBEK-ordningen ikke er en ordning der statsforvalteren skal foreta "automatisk" lovlighetskontroll av alle kommunenes årsbudsjett eller økonomiplan.

Dersom kommunestyrets vedtak om økonomiplan eller årsbudsjett stilles opp på en måte som ikke tilfredsstiller kravene i kommuneloven kapittel 14 eller forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. (budsjett- og regnskapsforskriften), vil det kunne være nødvendig at statsforvalteren gjør en nærmere vurdering av innholdet i vedtaket for å kunne kontrollere om økonomiplanen eller årsbudsjettet er fastsatt med merforbruk. Også i slike tilfeller skal statsforvalterens vurdering innrettes med sikte på å avklare om vedtaket innebærer ubalanse på bunnlinjen, uten at det går nærmere inn på realismen i inntekter og utgifter.

3.3 Hvilket vedtak som er grunnlag for innmelding i ROBEK

3.3.1 Opprinnelig vedtak og vedtak om endring av årsbudsjett

Statsforvalterens kontroll av om kriteriene for registrering i ROBEK er oppfylt, skal baseres på kommunens *opprinnelige* vedtak om henholdsvis årsbudsjett, økonomiplan, årsregnskap, og ikke på vedtak om justeringer eller endringer som foretas i etterkant.

Bestemmelsene i § 28-1 første ledd, slik de er formulert og ut fra de bakenforliggende hensyn, utelukker ikke at det kan være grunnlag for å registrere en kommune i ROBEK for eksempel ut fra et vedtak om endring i årsbudsjettet. Dette innebærer likevel ikke at statsforvalteren skal etablere en fast ordning for oppfølging og kontroll av slike endringsvedtak med tanke på å avklare om det kan være grunnlag for registrering i ROBEK. Dette bygger på at kommunenes plikt etter § 14-3 femte ledd til å sende økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskap til statsforvalteren, ikke omfatter en plikt til å sende vedtak om endringer i økonomiplanen og årsbudsjettet som foretas i forbindelse med budsjettrevisjoner o.l.

Dersom statsforvalteren unntaksvis blir kjent med at det er grunnlag for å registrere en kommune i ROBEK for eksempel ut fra et vedtak om endring i årsbudsjettet, skal statsforvalteren på vanlig måte gi departementet melding om innmelding av kommunen i ROBEK på [registreringsskjema](#).

3.3.2 Opphevelse av et opprinnelig vedtak som oppfyller kriterier for innmelding i ROBEK

I enkelte tilfeller kan situasjonen være at kommunens opprinnelige vedtak om økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap innebærer at ett eller flere av kriteriene for innmelding etter § 28-1 første ledd *er* oppfylt, samtidig som statsforvalteren med hjemmel i § 27-1 første eller andre ledd gjennomfører lovlighetskontroll av vedtaket.

Også i slike situasjoner skal statsforvalterens kontroll av om kommunen skal registreres i ROBEK, baseres på det opprinnelige vedtaket. Statsforvalteren kan ikke etter skjønn utsette å sende melding om registrering i ROBEK, i påvente av resultatet av lovlighetskontrollen. Se departementets uttalelse i [brev 1. juni 2022 til Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#).

3.3.3 Opphevelse av et opprinnelig vedtak som ikke oppfyller kriterier for innmelding i ROBEK

I enkelte tilfeller kan situasjonen være at kommunen har truffet et opprinnelig vedtak om økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap som *ikke* innebærer at ett eller flere av kriteriene for

innmelding etter § 28-1 første ledd er oppfylt, samtidig som statsforvalteren har gjennomført lovlighetskontroll med hjemmel i § 27-1 første eller andre ledd og opphevet vedtaket etter § 27-3 fjerde ledd. For eksempel kan statsforvalteren ha opphevet et vedtak om årsbudsjett som følge av at realisme kravet ikke er oppfylt. Et opphevet vedtak er i seg selv ikke grunnlag for innmelding i ROBEK.

Ved opphevelse av vedtak om økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap plikter kommunen å fatte nytt vedtak. Det nye vedtaket skal regnes som opprinnelig vedtak som skal kontrolleres mot kriteriene for registrering i ROBEK etter § 28-1 første ledd. Dersom det ikke fattes nytt vedtak innenfor den fristen som statsforvalteren har fastsatt, skal kommunen registreres i ROBEK etter § 28-1 første ledd bokstav e eller f. Dersom kommunen registreres i ROBEK på grunn av slike nye vedtak (eller manglende vedtak innen fristen), skal det foretas lovlighetskontroll av årsbudsjettet på vanlig måte etter § 28-3.

4 Nærmere om kriteriene for innmelding – § 28-1 første ledd

4.1 Bokstav a og b – merforbruk i årsbudsjett og økonomiplan

28-1 første ledd bokstav a innebærer at en kommune som vedtar et driftsbudsjett med merforbruk, skal meldes inn i ROBEK. Et driftsbudsjett som er vedtatt med ufordelte innsparingskrav medfører også innmelding i ROBEK, se punkt 4.1.1.

Et merforbruk foreligger dersom kommunens bruk av midler ikke har dekning i årets tilgang på midler, jf. § 14-10 første ledd. Dette gjelder også dersom merforbruket skyldes feil eller mangler ved vedtaket av formell eller teknisk art.

Dersom bunnlinjen ikke viser et merforbruk, er det ikke grunnlag for å registrere kommunen i ROBEK, unntatt hvis budsjettet inneholder ufordelte innsparingskrav, se punkt 4.1.1.

Det samme gjelder for kommuner som vedtar økonomiplanens driftsdel med merforbruk, jf. § 28-1 første ledd bokstav b.

For økonomiplanen skal hvert enkelt år i økonomiplanen vedtas i balanse. Dersom ett eller flere av årene i økonomiplanen viser et merforbruk, som er "finansiert" med inndekning i et etterfølgende år, vil dette anses som en økonomiplan i ubalanse og være grunnlag for innmelding etter bokstav b, selv om økonomiplanperioden sett under ett er i balanse.

Dersom kommunen vedtar økonomiplanen forut for behandlingen av årsbudsjettet, for eksempel i juni eller august, og det ellers er klart at første året i økonomiplanen ikke er kommunens årsbudsjett, skal ubalanse i år 1 i økonomiplanen ikke anses som ubalanse i årsbudsjettet, og således ikke gi grunnlag for innmelding etter bokstav a, men innmelding etter bokstav b.

Innmelding etter bokstav a eller b skal altså skje når det foreligger et merforbruk på bunnlinjen. I tillegg skal innmelding også skje dersom budsjettet eller økonomiplanen er saldert med ufordelte innsparingskrav.

4.1.1 Nærmere om ufordelte innsparingskrav

Det foreligger ufordelte innsparingskrav dersom budsjettet eller økonomiplanen er satt opp med et innsparingskrav i form av en (teknisk) inntektspost eller en (teknisk) post for reduserte utgifter/bevilgninger

slik at innsparingskravet ikke er fordelt på de enkelte budsjettområdene i kommunen i form av reduksjoner av de ulike bevilgningene etter kommunestyrets prioritering.

Det foreligger også ufordelte innsparingskrav dersom et innsparingskrav som nevnt foran er lagt inn midlertidig på ett budsjettområde, og hvor det er klart at kommunestyret på et senere tidspunkt må ta stilling til hvordan innsparingskravet skal fordeles ved å redusere bevilgningen på andre områder.

Dersom budsjettet eller økonomiplanen inneholder ufordelte innsparingskrav har bevilgningene samlet sett ikke tilstrekkelig finansiering. Budsjettet eller økonomiplanen regnes dermed for å være vedtatt med merforbruk, selv om budsjettet eller økonomiplanen teknisk viser balanse uten merforbruk på bunnlinjen. Da vil kriteriet for innmelding i ROBEK etter henholdsvis bokstav a og bokstav b anses å være oppfylt og kommunen skal meldes inn i ROBEK.

Dette gjelder også selv om kommunen alternativt kunne ha saldert årsbudsjettet ved lavere avsetninger til fond eller lavere overføringer til investeringer istedetfor ved ufordelte innsparinger. I slike tilfeller vil det eventuelt være en vurdering opp mot unntakshjemmelen i § 28-1 andre ledd som eventuelt vil måtte være grunnlag for ikke å melde kommunen inn i ROBEK, jf. punkt 5.

Se vedlegg med eksempler på ufordelte innsparingskrav.

Kommunestyret selv skal vedta hvordan innsparinger skal fordeles mellom budsjettområdene/bevilgningene i årsbudsjettet, og kan ikke gi et underordnet organ eller administrasjonen delegert myndighet til å avgjøre dette, jf. kommuneloven § 14-2. Et innsparingskrav må altså fordeles på budsjettområdene etter kommunestyrets prioritering og redusere de ulike bevilgningene i bevilgningsoversikten^[2] for at budsjettet eller økonomiplanen skal oppfylle kravet om budsjettbalanse. Dette bygger på at bevilgningene i årsbudsjettet er bindende slik de er vedtatt (§ 14-5 første ledd), at kommunestyret har budsjettmyndigheten, herunder plikt til å foreta prioriteringene, og ikke kan delegere dette til underordnet organ (§ 14-2 og § 14-4 andre ledd). Ufordelte innsparingskrav kan ikke anses som reduserte utgifter eller økte inntekter i denne sammenheng.

I enkelte tilfeller kan kommunen ha fordelt innsparingskrav på forskjellige budsjettområder/bevilgninger, men der statsforvalteren har grunn til å tro at nedtrekkene ikke er realistiske. Dersom det er slik tvil om realismen, gir dette i seg selv ikke grunnlag for innmelding i ROBEK. For kommuner som ikke er i ROBEK, kan statsforvalteren i slike tilfeller vurdere om det er grunn til lovlighetskontroll av eget tiltak etter § 27-1 for å vurdere realismen i årsbudsjettet og/eller økonomiplanen. Det samme gjelder også for kommuner som er i ROBEK og hvor slike nedtrekk er lagt inn i økonomiplanen.

Innsparingskrav som er fordelt på bestemte budsjettområder/bevilgninger er ikke nødvendigvis spesifisert med konkrete tiltak eller bestemte kutt, og regnes ikke som ufordelte innsparingskrav. Det er ikke krav om at innsparingskrav skal være konkretisert på tiltaksnivå i budsjettet eller økonomiplanen. Det avgjørende er at innsparingskrav skal være fordelt på budsjettområder i form av reduksjoner av de ulike bevilgningene etter kommunestyrets prioritering.

4.2 Bokstav c – inndekning av merforbruk utover to år

28-1 første ledd bokstav c innebærer for det første at en kommune skal meldes inn i ROBEK hvis det under behandlingen av et årsregnskap med merforbruk (et merforbruk i kommunekassens driftsregnskap), vedtas at merforbruket skal dekkes inn over flere enn to år etter at det oppstod.

For det andre skal kommunen meldes inn i ROBEK hvis driftsdelen i økonomiplanen eller årsbudsjettet viser at et merforbruk fra et tidligere år, dekkes inn over flere enn to år etter at merforbruket oppstod. Dette betyr for eksempel at hvis vedtaket om årsbudsjett for 2024 viser at et merforbruk oppstått i 2022 likevel ikke vil bli dekket inn fullt ut i 2024 som tidligere vedtatt, skal kommunen registreres på bokstav c. Kommunen skal i slike tilfeller registreres på bokstav c selv om årsregnskapet for 2024 ikke er vedtatt.

For det tredje skal en kommune meldes inn i ROBEK hvis årsregnskapet viser at et merforbruk fra et tidligere år ikke har blitt dekket inn innen to år etter at merforbruket oppstod. Dette betyr for eksempel at hvis årsregnskapet for 2024 viser at et merforbruk oppstått i 2022 likevel ikke ble dekket inn fullt ut i 2024 som tidligere vedtatt, skal kommunen registreres på bokstav c.

4.3 Bokstav d – merforbruk større enn tre prosent av inntektene

28-1 første ledd bokstav d innebærer at en kommune skal meldes inn i ROBEK dersom balanseregnskapet til kommunekassen viser et oppsamlet merforbruk fra driftsregnskapet som er større enn tre prosent av driftsinntektene.

Med driftsinntekter menes brutto driftsinntekter. Brutto driftsinntekter svarer til sum driftsinntekter på post 9 i økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6.

Etter reglene i budsjett- og regnskapsforskriften § 4-2 andre ledd og § 4-4 skal midler på disposisjonsfond som ikke er skjermet, gå med til å dekke et merforbruk. Dersom midler på disposisjonsfond er skjermet etter disse reglene, vil kommunen både ha skjermete midler på disposisjonsfond og merforbruk i balansen samtidig. I slike tilfeller legger departementet til grunn at begrepet oppsamlet merforbruk skal forstås som merforbruk uten at slike disposisjonsfond er trukket fra, nettopp fordi midlene er skjermet på grunn av planlagt brukt til andre formål. En kommune skal dermed meldes inn i ROBEK på bokstav d, hvis oppsamlet merforbruk er større enn tre prosent, selv om kommunen har skjermete midler på disposisjonsfond.

4.4 Bokstav e og f – vedtak etter frist

En kommune skal meldes inn i ROBEK hvis økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet ikke er vedtatt innen gjeldende frister, jf. § 28-1 første ledd bokstav e og f.

Bestemmelsen i bokstav e innebærer at en kommune skal meldes inn i ROBEK hvis økonomiplanen eller årsbudsjettet ikke er vedtatt innen årsskiftet (senest 31.12.), jf. § 14-3 første ledd. Bestemmelsen innebærer også at en kommune skal meldes inn i ROBEK hvis økonomiplanen eller årsbudsjettet har blitt opphevet etter en lovlighetskontroll med grunnlag i § 27-1, og det ikke er vedtatt ny økonomiplan eller årsbudsjettet innenfor den fristen som statsforvalteren har fastsatt. En kommune som allerede er registrert i ROBEK, skal også registreres på bokstav e hvis økonomiplanen eller årsbudsjettet har blitt opphevet etter en lovlighetskontroll med grunnlag i § 27-1 eller § 28-3, og det ikke er fattet nytt vedtak innenfor statsforvalterens frist.

Bestemmelsen i bokstav f innebærer at en kommune skal meldes inn i ROBEK hvis årsregnskapet ikke er vedtatt innen seks måneder etter regnskapsårets slutt (senest 30.6.), jf. § 14-3 andre ledd. Bestemmelsen innebærer også at en kommune skal meldes inn i ROBEK hvis årsregnskapet har blitt opphevet etter en lovlighetskontroll med grunnlag i § 27-1, og det ikke er vedtatt nytt årsregnskap innenfor den fristen som statsforvalteren har fastsatt. En kommune som allerede er registrert i ROBEK skal også registreres på bokstav f hvis årsregnskapet har blitt opphevet etter en

lovlighetskontroll med grunnlag i § 27-1 eller § 28-6, og det ikke er fattet nytt vedtak innenfor statsforvalterens frist.

5 Departementets hjemmel til å unnlate innmelding – § 28-1 andre ledd

5.1 Adgangen til å unnlate innmelding

Hvis en kommune skal meldes inn i ROBEK etter § 28-1 første ledd, kan departementet unntaksvis på visse vilkår bestemme at kommunen likevel ikke skal føres inn i ROBEK-registeret, jf. § 28-1 andre ledd. Vilkåret for dette er at det åpenbart ikke er behov for å kontrollere kommunens årsbudsjett og låneopptak.

Myndigheten til å bestemme dette ligger hos departementet og er ikke delegert til statsforvalteren. Det vil si at det er departementet selv som avgjør om en kommune ikke skal registreres i ROBEK selv om vilkårene for registrering etter § 28-1 første ledd er oppfylt.

Hvis statsforvalteren mener at det åpenbart ikke er behov for å kontrollere kommunens årsbudsjett og låneopptak, skal statsforvalteren gi en vurdering og anbefaling om dette til departementet, se punkt 5.2 og 5.3.

Dersom en kommune først er registrert i ROBEK, vil kommunen ikke bli meldt ut av ROBEK før vilkårene i § 28-5 er oppfylt. Bestemmelsen i § 28-1 andre ledd gir ikke departementet hjemmel for å melde en kommune ut av ROBEK på et tidligere tidspunkt enn det som følger av § 28-5.

5.2 Prosedyre

5.2.1 Statsforvalterens oppgave

Hvis en kommune oppfylder vilkårene for registrering etter § 28-1 første ledd, og statsforvalteren ser at det åpenbart ikke er behov for å kontrollere årsbudsjettet og låneopptak, skal statsforvalteren gi departementet melding om dette. Slik melding skal gis sammen og samtidig med meldingen om at vilkårene for registrering etter § 28-1 første ledd er oppfylt, innenfor de samme fristene som er gitt under punkt 3.

Dersom en kommune oppfylder ett eller flere kriterier for innmelding, må en eventuell vurdering etter § 28-1 andre ledd ta utgangspunkt i den informasjonen som er tilgjengelig på tidspunktet statsforvalteren blir kjent med at kommunen oppfylder kriteriet for innmelding. Statsforvalteren skal ikke etter eget skjønn utsette å sende melding om innmelding til departementet i påvente av at det muligens kommer ny informasjon som kan gjøre det aktuelt for statsforvalteren å anbefale bruk av § 28-1 andre ledd. For eksempel skal statsforvalteren ikke vente på at kommunen eventuelt skal bringe budsjettet i balanse gjennom et nytt vedtak eller i vente på at kommunen vedtar årsregnskapet.

Meldingen om at departementet bør unnlate registrering i ROBEK etter § 28-1 andre ledd skal inneholde statsforvalterens vurdering og begrunnelse for hvorfor det ikke er behov for kontroll med kommunens årsbudsjett og låneopptak. Statsforvalteren skal opplyse saken tilstrekkelig til at departementet kan vurdere og avgjøre saken. Departementet tar den endelige avgjørelsen.

Statsforvalterens vurdering skal bygge på at adgangen til å unnlate innmelding etter § 28-1 andre ledd er en unntaksbestemmelse for åpenbare tilfeller. Terskelen for å la være å melde kommuner inn i ROBEK skal ligge høyt, se punkt 5.3. Samtidig skal statsforvalterens kontroll med om en kommune skal meldes inn i ROBEK være en kontroll begrenset til om de objektive vilkårene for

registrering er oppfylt og ikke omfatte subjektive vurderinger av økonomisk balanse og realisme, jf. punkt 3.2. Dette innebærer at statsforvalteren ikke skal legge opp til en fast prosedyre for å gjøre nærmere vurderinger av om § 28-1 andre ledd muligens kan komme til anvendelse.

Statsforvalteren skal normalt kun varsle departementet som nevnt foran når statsforvalteren ser at det klart kan være grunnlag for å ikke melde kommunen inn i ROBEK.

5.2.2 Departementets oppgave

Departementet registrerer kommuner i ROBEK når departementet mottar melding fra statsforvalteren om at en kommune oppfyller vilkårene for registrering i § 28-1 første ledd. Det vil si at departementet normalt bare vil vurdere å la være å melde en kommune inn i ROBEK etter § 28-1 andre ledd dersom statsforvalteren har sendt departementet melding om at det kan være grunnlag for dette.

5.3 Vilkåret for å unnlate innmelding

Hjemmelen for å unnlate innmelding etter § 28-1 andre ledd gjelder bare hvis det åpenbart ikke er behov for å kontrollere kommunens eller fylkeskommunens årsbudsjett og låneopptak. Det er opp til departementets frie skjønn å avgjøre om vilkåret for ikke å føre kommunen inn i ROBEK, er oppfylt.

Terskelen for å la være å melde kommuner inn i ROBEK skal ligge høyt. Det følger av ordlyden i § 28-1 andre ledd at det må være åpenbart at det ikke foreligger noe kontrollbehov. Det må følgelig være klart at det ut fra hensynet til kommunens økonomiske balanse ikke er nødvendig å kontrollere kommunens budsjett og låneopptak. Dersom det er en viss tvil om kontrollbehovet, vil kommunen bli registrert i ROBEK.

Adgangen til å unnlate innmelding vil for eksempel kunne komme til anvendelse i saker hvor økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet ikke er vedtatt innen tidsfristen, og økonomien ellers er i balanse. Et annet eksempel kan være at kommunen har fastsatt en økonomiplan eller et årsbudsjett hvor det i realiteten er økonomisk balanse, men hvor det foreligger feil eller mangler ved vedtaket av formell eller teknisk art som medfører at et kriterium for registrering i ROBEK er oppfylt. Det må uansett gjøres en vurdering av om det foreligger et kontrollbehov før § 28-1 andre ledd kan tas i bruk.

For kommuner som oppfyller kriteriet for innmelding som følge av et merforbruk, enten ved at det er vedtatt å dekke inn merforbruk over flere enn to år (§ 28-1 første ledd bokstav c) eller hvor merforbruket overstiger tre prosent av driftsinntektene (bokstav d), vil departementet som hovedregel ikke benytte hjemmelen for å unnlate innmelding i ROBEK.

6 Kontroll med årsbudsjettet og godkjenning av låneopptak – § 28-3

6.1 Lovlighetskontroll av årsbudsjettet

For kommuner som er registrert i ROBEK, skal statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av årsbudsjettet etter § 28-3. Lovlighetskontrollen skal foretas uavhengig av hva som er årsaken til at kommunen er innmeldt i ROBEK, også dersom kommunen er meldt inn etter § 28-1 første ledd bokstav b til g. Dersom kommunen registreres i ROBEK på bokstav e fordi årsbudsjettet ikke er vedtatt innen fristen, gjennomføres lovlighetskontrollen etter § 28-3 når årsbudsjettet er vedtatt.

Kommuneloven § 28-3 første ledd gir ikke grunnlag for lovlighetskontroll av vedtak om økonomiplan eller årsregnskap. For eksempel gir bestemmelsen ikke grunnlag for

lovlighetskontroll av kommunens økonomiplan selv om økonomiplanen er vedtatt med merforbruk og kommunen meldes inn i ROBEK på bokstav b. Lovlighetskontroll av vedtak om økonomiplan eller årsregnskap må eventuelt foretas med hjemmel i § 27-1.

6.1.1 Lovlighetskontroll av årsbudsjettet det året kommunen blir meldt inn

I det året en kommune meldes inn i ROBEK, er det inneværende års budsjett som skal lovlighetskontrolleres. Dersom en kommune for eksempel vedtar budsjettet for 2024 i ubalanse og blir meldt inn etter § 28-1 første ledd bokstav a, skal statsforvalteren kontrollere lovligheten av vedtaket om årsbudsjettet for 2024.

Dersom en kommune meldes inn på grunnlag av vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan, skal statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av årsbudsjettet og godkjenning av låneopptak normalt *senest innen utgangen av mars*.

Dersom en kommune meldes inn på grunnlag av manglende vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan, skal statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av inneværende års budsjett og godkjenning av låneopptak *innen utgangen av februar, eller innen rimelig tid etter at kommunen har gjort vedtak om årsbudsjett*.

Dersom en kommune meldes inn på grunnlag av vedtak, eller manglende vedtak, om årsregnskap, skal statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av inneværende års budsjett og godkjenning av låneopptak normalt *senest innen utgangen av september*. På dette tidspunktet foretas lovlighetskontroll av det reviderte årsbudsjettet.

6.1.2 Lovlighetskontroll av årsbudsjettet årene etter innmeldingsåret

Lovlighetskontroll av årsbudsjettet i årene etter at kommunen er meldt inn i ROBEK (uavhengig av årsaken til innmelding), skal normalt skje *innen utgangen av mars*. Det skal da foretas lovlighetskontroll av det opprinnelige vedtaket om årsbudsjettet.

6.1.3 Innholdet i lovlighetskontrollen av årsbudsjettet

Ved lovlighetskontrollen skal statsforvalteren ta stilling til om vedtaket om årsbudsjett har et lovlig innhold, om vedtaket er truffet av kommunestyret og om vedtaket har blitt til på lovlig måte. Kontrollen av om budsjettet er innholdsmessig lovlig, er som utgangspunkt en kontroll av om årsbudsjettet tilfredsstiller alle de ulike kravene til årsbudsjettet som følger av kommuneloven av 2018 og tilhørende forskrift 7. juni 2019 nr. 214 om økonomiplan, årsbudsjett mv. (budsjett- og regnskapsforskriften). Hovedformålet med lovlighetskontrollen av årsbudsjettet til kommuner i ROBEK, er kontroll med at kommunen har et årsbudsjett som gir grunnlag for god økonomisk styring og kontroll. Sentralt i lovlighetskontrollen av årsbudsjettet etter § 28-3 første ledd skal derfor være spørsmålet om årsbudsjettet er realistisk og i balanse, jf. § 14-4 tredje ledd. Statsforvalteren må ved lovlighetskontrollen i den enkelte sak vurdere om det er andre innholdsmessige forhold ved årsbudsjettet som også bør kontrolleres.

6.2 Godkjenning av låneopptak

For kommuner som er registrert i ROBEK, skal statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av årsbudsjettet etter § 28-3. Lovlighetskontrollen skal foretas uavhengig

For kommuner som er registrert i ROBEK, skal statsforvalteren foreta godkjenning av låneopptak og langsiktige leieavtaler som nevnt i § 28-3 andre ledd. Godkjenningen skal foretas uavhengig av hva som er årsaken til at kommunen er innmeldt.

Kommuneloven § 28-3 tredje ledd første punktum stiller krav til hvordan godkjenningen av vedtak om lån etter § 28-3 andre ledd skal skje. Når kommunens vedtak om lån er gjenstand for godkjenning, skal statsforvalterens godkjenning skje ved at statsforvalteren setter en øvre ramme for nye låneopptak for budsjettåret. Dette innebærer at lånegodkjenningen ikke skal skje i form av godkjenning av hvert enkelt låneopptak. Dersom kommunen i budsjettåret vedtar å øke låneopptaket, skal dette godkjennes gjennom en endring av rammen. Vedtaket om å ta opp lån skal for øvrig framgå av vedtaket om årsbudsjett, jf. § 14-4 andre ledd.

Også dersom kommunen registreres i ROBEK sent i året, skal lånegodkjenningen skje i form av at statsforvalteren setter en øvre ramme for låneopptak i budsjettåret som nevnt foran.

Lånegodkjenningen skal gjøres under hensyn til kommunens økonomi og bidra til at kommunens økonomiske balanse gjenopprettes.

Statsforvalteren skal vurdere om rammen for årets låneopptak skal reduseres hvis kommunen har ledige ubrukte lånemidler. Det er særlig aktuelt å redusere rammen for låneopptak dersom kommunen har store ubrukte lånemidler som ikke vil bli benyttet som finansiering i budsjettåret, og kommunen ellers har en tilfredsstillende likviditetssituasjon.

Statsforvalteren skal vurdere om det skal fastsettes nærmere vilkår for bruk av lånerammen, jf. § 28-3 tredje ledd andre punktum. Slike vilkår kan være at lånerammen kun benyttes til bestemte formål, eller at lånerammen ikke benyttes til nærmere angitte formål. Statsforvalteren kan bare fastsette vilkår for bruk av rammen hvis det er nødvendig av hensyn til kommunens økonomi.

7 Utmelding fra ROBEK – § 28-5

7.1 Prosedyre

7.1.1 Kontrollen av om en kommune skal meldes ut fra ROBEK – frister

En kommune skal meldes ut fra ROBEK dersom ett eller flere av de forholdene som er nevnt i § 28-5 første til fjerde ledd har inntruffet. Innholdet i vilkårene for utmelding fra ROBEK, er omtalt i punkt 7.2 til 7.4.

Utmelding gjøres på grunnlag av kommunens vedtak om årsbudsjett, økonomiplan og kommunekassens årsregnskap. Kommunen skal sende økonomiplanen, årsbudsjettet og årsregnskapet til statsforvalteren snarest mulig og senest 30 dager etter vedtak.[\[3\]](#)

Statsforvalterens kontroll av om en kommune skal meldes ut på grunnlag av vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan skal normalt foretas senest *innen utgangen av februar*.

Dette gjelder også dersom vedtak om økonomiplan og årsbudsjett ikke er oversendt fra kommunen til statsforvalteren innen utgangen av januar. Dersom vedtak ikke er oversendt, skal statsforvalteren likevel foreta kontrollen på grunnlag av saksdokumentene til kommunestyremøtet og vedtak i henhold til møteprotokoll. Ved behov må statsforvalteren hente inn ytterligere opplysninger fra kommunen.

Kontrollen av om en kommune skal meldes ut på grunnlag av vedtak om årsregnskap skal normalt foretas senest *innen utgangen av august*.

Dette gjelder også dersom vedtak om årsregnskap ikke er oversendt fra kommunen til statsforvalteren innen utgangen av juli.. Dersom vedtak ikke er oversendt, skal statsforvalteren likevel foreta kontrollen på grunnlag av saksdokumentene til kommunestyremøtet og vedtak i henhold til møteprotokoll. Ved behov må statsforvalteren hente inn ytterligere opplysninger fra kommunen.

7.1.2 Melding om utmelding fra ROBEK

Dersom en kommune skal meldes ut fra ROBEK, skal statsforvalteren gi departementet melding om utmelding. Departementet skal også ha melding selv om kommunen ikke skal meldes ut av ROBEK, men fortsatt skal være registrert i ROBEK på andre (færre) bokstaver.

Meldingen skal inneholde rettsgrunnlaget for utmeldingen, det vil si hvilket eller hvilke av de forholdene som er nevnt i § 28-5 første til fjerde ledd som er årsaken til utmeldingen, og henvisning til det aktuelle vedtaket i kommunen.

Meldingen gis til departementet i form av brev og eget [registreringsskjema](#). Registreringsskjemaet er tilgjengelig på departementets [nettsider](#) om [ROBEK](#).

Meldingen skal gis *uten unødig opphold* etter at statsforvalteren har foretatt kontrollen.

På bakgrunn av melding fra statsforvalteren foretar departementet selv utmeldingen av en kommune fra ROBEK-registeret. En kommune regnes først som utmeldt fra ROBEK-registeret fra det tidspunktet departementet har tatt kommunen ut fra ROBEK-listen på departementets [nettsider](#).

7.2 Objektive vilkår for utmelding – innholdet i kontrollen

Kontrollen av om en kommune skal meldes ut av ROBEK skal skje på objektivt grunnlag. Det vil si at statsforvalteren kun skal kontrollere om kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap har et innhold som innebærer at kriteriene for utmelding fra ROBEK i § 28-5 første til fjerde ledd er oppfylt. Dette betyr for eksempel at kontrollen av om kommunen skal meldes ut etter § 28-5 første ledd skal baseres på om årsbudsjettet er vedtatt med merforbruk ("bunnlinjekontroll").

Statsforvalteren skal altså kun ta stilling til om kommunestyrets vedtak om årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap formelt sett medfører at de objektive kriteriene for utmelding fra ROBEK er oppfylt. Statsforvalterens kontroll av om lovens objektive vilkår i § 28-5 er oppfylt skal ikke omfatte skjønnsmessige vurderinger av om en kommune fortsatt bør være registrert i ROBEK ut fra kommunens økonomiske situasjon e.l.

7.3 Hvilket vedtak som er grunnlag for utmelding fra ROBEK

Statsforvalterens kontroll av om kriteriene for utmelding fra ROBEK er oppfylt, skal baseres på kommunens *opprinnelige* vedtak om henholdsvis årsbudsjett, økonomiplan, årsregnskap, og ikke på vedtak om justeringer eller endringer som foretas i etterkant.

7.4 Lovlighetskontroll av årsbudsjettet før utmelding

Uavhengig av årsaken til hvorfor kommunen er registrert i ROBEK, skal statsforvalteren gjennomføre lovlighetskontrollen av årsbudsjettet etter § 28-3 før en utmelding kan skje. Dersom en kommune for eksempel vedtok budsjettet for 2023 i ubalanse og ble meldt inn etter § 28-1

første ledd bokstav a, skal statsforvalteren kontrollere lovligheten av vedtaket om årsbudsjett for 2024 før kommunen eventuelt meldes ut av ROBEK i 2024.

7.5 Om kriteriene for utmelding

7.5.1 Årsbudsjettet er vedtatt i balanse

En kommune som er registrert i ROBEK på grunn av at et driftsbudsjett ble vedtatt med merforbruk, jf. § 28-1 første ledd bokstav a, skal ikke være registrert i ROBEK på denne bokstaven dersom årsbudsjettet for påfølgende år er vedtatt i balanse (uten merforbruk), herunder at budsjettet ikke er vedtatt med ufordelte innsparingskrav. Kommunen skal da meldes ut av ROBEK etter § 28-5 første ledd så fremt kommunen ikke skal være registrert i ROBEK på et annet grunnlag.

Statsforvalteren skal gjennomføre lovlighetskontrollen av årsbudsjettet etter § 28-3 før en utmelding kan skje, jf. punkt 7.2. Dersom resultatet av lovlighetskontrollen av årsbudsjettet er at statsforvalteren opphever vedtaket om årsbudsjett, for eksempel fordi realismekravet i § 14-4 ikke er oppfylt, skal kommunen ikke meldes ut av ROBEK. Utmelding etter § 28-5 første ledd forutsetter at det opprinnelige budsjettvedtaket *ikke* oppheves. Dersom en kommune for eksempel er registrert i ROBEK som følge av merforbruk i årsbudsjettet for 2023 (bokstav a), vil kommunen ikke bli meldt ut på denne bokstaven dersom det opprinnelige budsjettvedtaket for 2024 oppheves av statsforvalteren etter en lovlighetskontroll.

7.5.2 Økonomiplan i balanse

En kommune som er registrert i ROBEK på grunn av at økonomiplanens driftsdel ble vedtatt med merforbruk, jf. § 28-1 første ledd bokstav b, skal ikke være registrert i ROBEK på denne bokstaven dersom økonomiplanen for påfølgende periode er vedtatt i balanse (uten merforbruk), herunder at økonomiplanen ikke er vedtatt med ufordelte innsparingskrav. Kommunen skal da meldes ut av ROBEK etter § 28-5 andre ledd så fremt kommunen ikke skal være registrert i ROBEK på et annet grunnlag.

Statsforvalteren skal gjennomføre lovlighetskontrollen av årsbudsjettet etter § 28-3 før en utmelding kan skje, jf. punkt 7.2. Resultatet av lovlighetskontrollen av årsbudsjettet har ikke betydning for om kommunen skal være registrert på bokstav b.

Loven innebærer ikke at økonomiplanen må være lovlighetskontrollert før utmelding fra bokstav b kan foretas etter § 28-5 andre ledd. I enkelte tilfeller kan det være grunn for statsforvalteren til å stille spørsmål ved realismen i økonomiplanen, for eksempel ved at utgiftsreduksjoner som trekker ned bevilgninger på de ulike budsjettområdene ikke ser realistiske ut. Statsforvalteren har i slike tilfeller adgang til å ta opp økonomiplanen til lovlighetskontroll etter § 27-1 andre ledd. Dersom resultatet av lovlighetskontrollen av økonomiplanen er at statsforvalteren opphever vedtaket om økonomiplanen i tråd med § 27-3, skal kommunen ikke meldes ut av ROBEK. Utmelding etter § 28-5 andre ledd forutsetter at det opprinnelige vedtaket om økonomiplanen *ikke* oppheves.

7.5.3 Merforbruk er dekket inn

En kommune som er registrert i ROBEK på grunn av et merforbruk i regnskapet, jf. § 28-1 første ledd bokstav c, d eller g, skal ikke være registrert i ROBEK på disse bokstavene dersom det akkumulerte merforbruket er dekket inn i sin helhet. Kommunen skal da meldes ut av ROBEK etter § 28-5 tredje ledd så fremt kommunen ikke skal være registrert i ROBEK på et annet grunnlag.

Statsforvalteren skal ha gjennomført lovlighetskontrollen av det opprinnelige årsbudsjettet etter § 28-3 før utmelding kan skje, jf. punkt 7.2. Resultatet av lovlighetskontrollen av budsjettet har ikke betydning for om kommunen skal være registrert på bokstav c, d eller g.

Loven innebærer ikke at årsregnskapet må være lovlighetskontrollert før utmelding fra bokstav c, d eller g kan foretas etter § 28-5. I særskilte tilfeller kan det likevel tenkes at statsforvalteren ser grunn å stille spørsmål ved om årsregnskapet har et lovlig innhold. Statsforvalteren har i slike tilfeller adgang til å ta opp årsregnskapet til lovlighetskontroll etter § 27-1 andre ledd.

Statsforvalteren har for øvrig plikt til å foreta lovlighetskontroll etter § 28-6 i de tilfellene der det er avgitt en revisjonsberetning med negativ konklusjon om årsregnskapet, og årsregnskapet ikke er endret for å rette opp det som er grunnlaget for denne konklusjonen, se punkt 9. Dersom resultatet av slike lovlighetskontroller er at statsforvalteren opphever vedtaket om årsregnskapet i tråd med § 27-3 eller § 28-6, skal kommunen ikke meldes ut av ROBEK. Utmelding etter § 28-5 tredje ledd forutsetter at det aktuelle vedtaket om årsregnskapet *ikke* oppheves.

7.5.4 Økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskap er vedtatt innen frist

En kommune som er registrert i ROBEK som følge av at enten økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap ikke er vedtatt innen fristen, jf. § 28-1 bokstav e og f, skal ikke være registrert i ROBEK på disse bokstavene dersom økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet for det påfølgende året er vedtatt innen fristen. Kommunen skal da meldes ut av ROBEK etter § 28-5 fjerde ledd, så fremt kommunen ikke skal være registrert i ROBEK på et annet grunnlag.

Statsforvalteren skal ha gjennomført lovlighetskontrollen av det opprinnelige årsbudsjettet etter § 28-3 før en utmelding kan skje, jf. punkt 7.2. Dersom resultatet av lovlighetskontrollen etter § 28-3 er at statsforvalteren opphever vedtaket om årsbudsjett, skal kommunen likevel ikke meldes ut fra bokstav e. Utmelding etter bokstav e forutsetter at det aktuelle budsjettvedtaket *ikke* oppheves. Det samme gjelder dersom statsforvalteren har tatt opp vedtaket om økonomiplan til lovlighetskontroll etter § 27-1 andre ledd og vedtaket blir opphevet. Resultatet av lovlighetskontrollen av årsbudsjettet og økonomiplanen har derimot ikke betydning for om kommunen skal være registrert på bokstav f.

Dersom statsforvalteren opphever vedtak om årsregnskap etter å ha tatt opp vedtaket til lovlighetskontroll etter § 27-1 andre ledd eller § 28-6, skal kommunen ikke meldes ut på bokstav f. Utmelding på bokstav f forutsetter at det aktuelle vedtaket om årsregnskapet *ikke* oppheves.

8 Plikt til å vedta tiltaksplan – § 28-4 andre til fjerde ledd

Alle kommuner som er registrert i ROBEK skal fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse, jf. § 28-4 andre ledd.

Tidsfristene for fastsettelse av tiltaksplanen avhenger av grunnlaget for registrering.

For kommuner som er innmeldt etter § 28-1 bokstav a, b, e eller g, skal tiltaksplanen fastsettes senest 30. juni.

For kommuner som er innmeldt etter bokstav c, d eller f skal tiltaksplanen fastsettes senest 31. desember.

Tiltaksplanen skal sendes statsforvalteren til orientering.

9 Lovlighetskontroll av årsregnskapet ved negativ revisjonsberetning – § 28-6

Statsforvalteren skal foreta lovlighetskontroll av vedtak om årsregnskap hvis det er avgitt en revisjonsberetning med negativ konklusjon om årsregnskapet, og årsregnskapet ikke er endret for å rette opp det som er grunnlaget for denne konklusjonen, jf. § 28-6. Denne plikten gjelder overfor alle kommuner, og ikke bare kommunene som er registrert i ROBEEK.

Lovlighetskontrollen av årsregnskapet skal være en kontroll av om regnskapsreglene i lov og forskrift er fulgt, men avgrense seg til de forholdene som regnskapsrevisor har tatt opp i sin beretning og som er grunnlaget for den negative konklusjonen.

Hvis statsforvalteren mener det foreligger brudd på regnskapsreglene, skal regnskapsvedtaket oppheves. Kommunestyret må da vedta et nytt årsregnskap som etterlever regnskapsreglene innenfor den fristen statsforvalteren setter. Dette nye regnskapsvedtaket blir grunnlaget for å vurdere om kommunen oppfyller vilkår for registrering i ROBEEK, eksempelvis dersom det korrigerende regnskapet viser et akkumulert merforbruk større enn tre prosent av driftsinntektene.

Hvis statsforvalteren mener at det ikke foreligger brudd på regnskapsreglene, vil kommunestyrets vedtak om årsregnskap bli stående som gyldig, selv om revisor har avgitt negativ beretning. Det er da dette regnskapsvedtaket som er grunnlaget for å vurdere om kommunen oppfyller kriterier for registrering i ROBEEK.

Med hilsen

Bent Devik (e.f.)
fagdirektør

Hina Ilyas
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

[Vedlegg – Ufordelte innsparingskrav \(pdf\)](#)

[1] Jf. forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 5-16.

[2] Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd.

[3] Jf. forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 5-16.

VEDLEGG 4 – BREV FRÅ KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET TIL MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal fylkeskommune Postboks
2500
6404 MOLDE

Dykkar ref

Vår ref

Dato

22/1967-81

19. februar 2024

Møre og Romsdal fylkeskommune - gjennomgang av årsbudsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

Departementet går kvart år gjennom fylkeskommunane sine årsbudsjett og økonomiplanar. Føremålet med dette er primært å sjå om balansekravet i kommunelova er oppfylt, jf. kommunelova § 14-4, for å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller eitt eller fleire av kriteria for innmelding i ROBEK, jf. § 28-1.

Kriteria for innmelding i ROBEK

Departementet har gått gjennom Møre og Romsdal fylkeskommune sitt årsbudsjett for 2024 og økonomiplan for 2024-2027.

Sjølve budsjett- og økonomiplandokumenta til fylkeskommunen er framstilt i balanse på den måten at det ikkje er meirforbruk på botnlinja.

I sak 104/23 punkt 1 vedtok fylkestinget endringar av fylkeskommunedirektørens forslag til løyvingar ved å auke utgifter og redusere inntekter med til saman 117 millionar kroner for

2024, noko som får konsekvensar for resten av planperioden. Vidare i punkt 1 kulepunkt 5 blei det vedtatt:

Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren gjennomføre generell rasjonalisering i alle områder i fylkeskommunen med samla 2,7 %.

Departementet forstår dette som at fylkestinget ikkje har tatt stilling til kva for budsjettområder som skal reduserast for å dekkje dei auka netto driftsutgiftene som blei vedteken. Dette vil vere å rekne som ikkje-fordelte innsparingar, sjå departementet sitt brev om [ROBEK-reglane datert 3. januar 2024](#). Dei ikkje-fordelte innsparingane inneber eit brot med kravet om at årsbudsjettet og økonomiplanen skal settast opp i balanse, jf. kommunelova § 14-4 tredje ledd og § 14-10 første ledd.

I vurderinga av om kriteriet for innmelding i ROBEK etter § 28-1 bokstav a eller b er oppfylt, vil slike ikkje-fordelte innsparingar medføre at budsjettet/økonomiplanen blir rekna for å vere i ubalanse, og derfor vere grunnlag for innmelding i ROBEK, jf. nemnte brev om ROBEK-reglane. Møre og Romsdal fylkeskommune oppfyller soleis kriteria for innmelding i ROBEK etter i § 28-1 bokstav a og b.

Departementet vil dessutan peike på at fylkestinget sjølve skal vedta korleis innsparingar skal fordelast mellom budsjettområda i årsbudsjettet og økonomiplanen. Fylkestinget kan ikkje gi et underordna organ eller administrasjonen delegert myndigheit til å avgjere dette, jf. kommunelova § 14-2. Eit innsparingskrav må altså fordelast på budsjettområda etter fylkestinget sine prioriteringar og redusere dei ulike løyvingane i løyvingsoversikta for at budsjettet eller økonomiplanen skal oppfylle kravet om budsjettbalanse.

Departementet sin heimel til å unnlate innmelding

Sjølv om eitt eller fleire av kriteria for innmelding i ROBEK er oppfylt, gir kommunelova departementet heimel til å unnlate innmelding dersom det openbart ikkje er behov for å kontrollere fylkeskommunen sitt årsbudsjett og låneopptak, jf. § 28-1 andre ledd.

Sjølv om det er forhold i årsbudsjettet og økonomiplanen som inneber at fylkeskommunen oppfyller kriteria for innmelding i ROBEK, er det departementet si vurdering at det ikkje er behov for å føre kontroll med fylkeskommunen sitt årsbudsjett og låneopptak. Departementet legg her vekt på at fylkeskommunen har hatt tilfredsstillande resultat dei siste åra og har oppsparte midlar (disposisjonsfond). Fylkestinget har også pålagt fylkeskommunedirektøren ei «rasjonalisering» for heile fylkeskommunen for å dekke inn dei auka utgiftene og reduserte inntektene i vedtaket om budsjett for 2024 og økonomiplanen for 2024-2027. Vi nyttar derfor heimelen til å unnlate innmelding av Møre og Romsdal fylkeskommune i ROBEK, jf. § 28-1 andre ledd.

Med helsing

Otto Leirbukt (e.f.)
avdelingsdirektør

Arild Kormeseth seniorrådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent.

VEDLEGG 5 – ØKONOMIREGLEMENT FOR ÅLESUND KOMMUNE

Ålesund kommune sitt økonomireglement er tilgjengeleg på kommunen sine heimesider og [denne lenka](#).

VEDLEGG 6 – RETTLEIAR ØKONOMIPLANLEGGING I KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR

Kommunal- og distriktsdepartementet sin rettleiar «Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner» er tilgjengeleg på regjeringa sine heimesider og [denne lenka](#).

VEDLEGG 7 – ÅRSMELDING- OG REKNESKAP FOR 2023 OG ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN FOR 2024

Ålesund kommune si årsmelding og årsrekneskap for 2023 er tilgjengeleg på [denne lenka](#).

Ålesund kommune sitt årsbudsjett for 2024 og økonomiplan for 2024-27 er tilgjengeleg på [denne lenka](#).

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal,

Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma,

Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven,

Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.

Til
Kontrollutvalget i Ålesund kommune
ved kontrollutvalgssekretariatet

06.06.2024

Orientering – Bestilling fra kommunestyret – Prosjekt om budsjettprosessen i kommunen

Jeg viser til kommunikasjon med kontrollutvalgssekretariat om prosjektet, og gir i dette notatet en kort beskrivelse om prosjekt bestilt av kommunestyret til orientering for kontrollutvalget.

Kort sammendrag av status

Kommunestyret har vedtatt et prosjekt hvor de ber revisor om å vurdere budsjettprosessen. Bestillingen kom i forbindelse med framlagt økonomirapportering fra kommunedirektøren.

For at mest mulig av vurderingene kan tas med i budsjettprosessen til årsbudsjettet for 2025, har vi prioritert å få en rask oppstart på prosjektet. Det er gjennomført oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef, dokumenter er blitt oversendt og intervju med annet nøkkelpersonell i budsjettprosessen er utført og planlagt.

Vi tar sikte på å komme langt i vurderingene av noen av hovedpunktene i budsjettprosessen før sommeren, slik at mest mulig av grunnlaget kan bli vurdert og eventuelt endret for budsjettprosessen fram mot 2025.

Bakgrunn

Jeg viser til vedtak i kommunestyret den 25. april i år, sak 41/24, med følgende utdrag:

"Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett."

I saksframstillingen til saken går det fram under Bakgrunn at:

«I følge økonomirapporten er det ventet et merforbruk for 2024 på 287 million kroner for året samlet, og et merforbruk for de to første månedene av året på 85 million kroner. For å unngå et betydelig underskudd ved slutten av året er det derfor påkrevd å gjennomføre ytterligere innsparinger snarest.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Et så stort avvik så tidlig på året gir grunn til å spørre om det opprinnelige budsjettvedtaket var realistisk slik kommuneloven krever. Ifølge kommuneloven skal årsbudsjettet være realistisk, og de store avvikene tyder på at så ikke er tilfellet. "Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige." (Kilde: Kommuneloven § 14-4.Økonomiplan og årsbudsjett.

En gjennomgang av bevilgningsregnskapet for Ålesund kommune de siste fire årene viser hvert år et merforbruk på omlag 300 million kroner, og det virker som årsaken er manglende realisme i tallgrunnlaget som budsjettvedtaket bygger på. Saken sendes videre til kommunestyret, da videre oppfølging ventes å få stor betydning for kommunen sin økonomi og prioriteringer.»

Oversikt fremdriftsplan

I møtet med kommunedirektør ble fremdriftsplanen gjennomgått, med innhold som skal være avklart og gjennomgått til de forskjellige milepælene.

AKTIVITET	PLANLAGT UTFØRT
Bestilling kommunestyret	25. april
Oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef	23. mai
Arbeid med rapport	Mai - september
Statusgjennomgang	Siste uke i juni
Høringsperiode	Oktober
Planlagt behandling av rapport i kommunestyret	Oktober-Desember

Dokumentene som gjennomgås er lagt inn i appendikset i notatet her.

Prosjektgruppe

NAVN	TITTEL
Martin Gjendem Mortensen	Daglig leder
Linn Gunhild Pettersen	Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor
Ola Godø Andersen	Forvaltningsrevisor
Ingrid Walstad Larsen	Fagansvarlig forvaltningsrevisjon, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Prosjektet er startet, og dersom det er viktige funn som kan være relevant for kontrollutvalget å være orientert om kan det orienteres mer utfyllende på en senere tidspunktet om det er ønskelig av kontrollutvalget.

Vennlig hilsen

Møre og Romsdal Revisjon SA

Martin Gjendem Mortensen

daglig leder

APPENDIKS

Aktuelle styringsdokument, -verktøy og andre metoder for å innhente og kartlegge budsjettprosessen(-e):

Dokumentanalyse

- Lederavtaler, CV, kompetanse, stillingsutlysninger (KDs oppdragsbrev)/Utviklingsavtaler/styringsdialog
- Budsjettsskriv/-prosedyrer, (kommunenivå)
- Perioderapportering (mnd/kvartal/tertiel)
- Egne økonomiprosedyrer i sektorene (sektor-/enhetsnivå)
- Budsjettkonferanser
- Plan politisk budsjettprosess (behandling i møter)
- Administrativ møtestruktur (kommunalsjef)
- Økonomireglement
- Andre styringsdokumenter relatert til budsjettprosessen
- Politiske økonomirapporter
- Administrative økonomirapporter - Rundskriv

Intervju

- Kommunedirektør og/eller assisterende kommunedirektør (stab org.)
- Økonomisjef
- Budsjettmedarbeidere/controllere (økonomiavdeling)
- HR- sjef
- Innkjøpssjef
- Lønnssjef
- Kommunalsjef (for oppvekst og helse)
- Utvalg enhetsledere (oppvekst og helse)
- Utvalg avdelingsledere (oppvekst og helse)
- Spørreundersøkelse?
- Ordfører
- Opposisjonsleder
- Eventuelt utvalgsleder
- Hovedtillitsvalgte

Annen dokumentasjon

- Budsjett- og økonomiplaner
- Årsregnskap
- Årsberetninger/-rapport
- Økonomirapporteringer gjennom året
- Sammenstillinger fra økonomisystem
- Årshjul økonomiprosesser

Fra: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Sendt: 17.06.2024 09:29:01
Til: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Kopi: Håkon Lykkebø Strand <Hakon.Lykkebo.Strand@politikar.alesund.no>
Emne: SV: Spørsmål til ordfører om kommunestyrevedtak sak 041-24

Hei Solveig,

Ordføreren har besluttet at kontrollutvalget saksbehandler rapporten og avgir innstilling til kommunestyret.

Mvh

Steven Hasseldal
Kommunedirektør
Mob. 97 08 52 50 | 70 16 20 00 (sentralbord)
Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no

www.alesund.kommune.no
Følg oss på Facebook
OPEN - ENGASJERT - MODIG

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Sendt: tirsdag 11. juni 2024 12:15
Til: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Emne: Spørsmål til ordfører om kommunestyrevedtak sak 041-24

Sjå vedlagte dokument til ordfører

Fra: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Sendt: 17.06.2024 09:29:01
Til: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Kopi: Håkon Lykkebø Strand <Hakon.Lykkebo.Strand@politikar.alesund.no>
Emne: SV: Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Hei Solveig,

Ordføreren har besluttet at kontrollutvalget saksbehandler rapporten og avgir innstilling til kommunestyret.

Mvh

Steven Hasseldal
Kommunedirektør
Mob. 97 08 52 50 | 70 16 20 00 (sentralbord)
Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no

www.alesund.kommune.no
Følg oss på Facebook
OPEN - ENGASJERT - MODIG

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Solveig Kvamme <solveig.kvamme@sksiks.no>
Sendt: tirsdag 11. juni 2024 12:15
Til: Jon Steven Hasseldal <Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no>
Emne: Spørsmål til ordførar om kommunestyrevedtak sak 041-24

Sjå vedlagte dokument til ordførar

Håkon Lykkebø Strand
Ordfører

Dykkars ref.

Vår ref.
21/111

Dato
10.06.2024

Spørsmål til ordfører om kommunestyrevedtak sak 041-24

Kontrollutvalet ynskjer å gjere ordføraren merksam på nokre forhold knytt til siste del av vedtaket i Ålesund kommunestyre si sak 041/24, behandla 25. april 2024.

Siste del av vedtaket er slik:

Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å vurdere hvordan budsjettprosessen må endres for at kommunestyret skal ha et realistisk grunnlag for å vurdere prioriteringer og kunne vedta et realistisk budsjett.

Kontrollutvalet ynskjer å minne om at kontrollutvalet sitt ansvarsområde er å være kommunestyret sitt utøvande kontrollorgan. Det er innanfor kontrollutvalet sitt ansvarsområde å sjå til at kommunen blir forsvarleg revidert gjennom dei revisjons og kontrollhandlingar som revisjonen leverer.

Det er fint at Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) kan nyttast til å gjere denne undersøkinga som kommunestyret ber om. Det er MRR som utfører andre undersøkingar som kontrollutvalet bestiller gjennom året.

Kontrollutvalet har, på vegne av kommunestyret, den løpande dialogen med MRR. Og det er kontrollutvalet som vanlegvis saksforbereder og innstiller til kommunestyret, når MRR har levert undersøkingar eller rapportar.

Lovgivar understrekar at det er viktig å ivareta avstand og uavhengighet mellom den som bli kontrollert (kommunedirektøren) og kontrolløren.

Kontrollutvalet ber difor ordfører om må ta initiativ til at når rapporten frå MRR ligg føre blir den handsama av kontrollutvalet som gir innstilling i saka.

Kommunedirektøren sitt ansvar er å bidra med den informasjonen MRR treng for å utføre undersøkinga, men bør ikkje vere den som vurderer resultatet og saksforbereder den til kommunestyret.

Postadresse

Postboks 7881 Spjelkavik
6022 Ålesund
Side 87 av 132

Besøksadresse

Lerstadvegen 545
6022 Ålesund

Telefon

92 61 17 35 (Bjørn)
90 74 13 99 (Solveig)
VEDLEGG til saksframlegg kontrollutvalet

Org.nr

889 117 192

E-post

post@sksis.no

Med helsing

Svein Rune Johannessen

Svein Rune Johannessen

Leiar

Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS
90741399

Kopi til

Steven Hasseldal

Svein Rune Johannessen

Kommunedirektør

Jomarka 20

6012

ÅLESUND

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 38/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Prosjektplan - Forvaltningsrevisjon drikkevassforsyning Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenner prosjektplan for forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga i Ålesund kommune, med den ressursramme og framdriftsplan som er skissert i planen.

- Utvalet ber om at revisor held sekretariatet informert i prosessen, og at utvalet vert oppdatert på status undervegs.
- Dersom det vert behov for vesentlege endringar i prosjektet, skal utvalet orienterast så snart som mogeleg.

Bakgrunn:

Med bakgrunn i kontrollutvalet si sak PS 28/24 gjorde Ålesund kommunestyre slikt vedtak i møtet 19. september sak 096/24:

Kommunestyret vedtar at kontrollutvalet bestiller ein uavhengig forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga.

Dette vedtaket vart gjort med bakgrunn i kontrollutvalet si handsaming i PS 28/24 Forureining frå Brusdalsvegen 208 til Brusdalsvatnet.

Ein forvaltningsrevisjon skal gjennomførast i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og etablerte standarder på området. Standard for forvaltningsrevisjon er RSK 001, denne er lagt ved fordi det kan vere nyttig for kontrollutvalet å kjenne til denne.

Før sjølve forvaltningsrevisjonen startar skal det leggjast fram ein prosjektplan for den aktuelle forvaltningsrevisjonen.

Ein slik plan for forvaltningsrevisjon skal innehalde:

- bakgrunn for prosjektet
- føremål med revisjonen
- problemstillingar
- revisjonskriterium

- metode
- tids- og ressursbruk

Vurdering:

Sekretariatet har på vegne av kontrollutvalet sendt bestilling til Møre og Romsdal Revisjon SA, som er valgt revisor for Ålesund kommune.

Møre og Romsdal Revisjon SA vil i kontrollutvalet sitt møte 29. september legge fram for kontrollutvalet vedlagte prosjektplan som viser korleis dei tenkjer å gjennomføre denne kontrollhandlinga.

I prosessen med behandling av prosjektplanen bør kontrollutvalet leggje spesielt vekt på revisjonen si utforming av problemstillingane. Dei dannar i stor grad ramma for datainnsamling, analyseperspektiv og kva resultat undersøkinga kan kome fram til. Kontrollutvalet bør vurdere om problemstillingane er i samsvar med utvalet sine intensjonar for denne kontrollhandlinga. Problemstillingar i ein forvaltningsrevisjon kan formulerast på ulike måtar, og dei kan vere knytte til avvik, konsekvensar eller årsaker.

Kontrollutvalsekretæren vurderer at revisjonen gjer godt greie for korleis dei vil ta med den aktuelle hendinga inn som ein del av forvaltningsrevisjonen.

Med bakgrunn i den aktuelle hendinga er det nyttig å sjå nærare på om kommunen har tilstrekkelege system for å sikre trygt drikkevatt, og om beredskapen ved kriser knytt til drikkevassforsyninga er god nok. Kommunedirektøren sin internkontroll er eit viktig verktøy for å førebygge og handtere uønska hendingar, og er der gode nok rutiner for informasjonsflyt innad i kommunen når hendingar oppstår.

Eit viktig formål med dei kontrollhandlingar som kontrollutvalet bestiller, er at funna bidreg til å fremme læring og forbetring innan det området ein vel å sjå nærare på.

Så langt kontrollutvalssekretæren kan sjå, så inneheld prosjektplanen det ein prosjektplan skal innehalde. Det er talfesta at prosjektet kan gjennomførast på 400 timar. Når det gjeld framdriftsplanen så samsvarer den med slik møta i kontrollutvalet brukar å vere i vårhalvåret. Kontrollutvalet bør forvente å bli orientert dersom det vert avvik frå framdriftsplan, ressursramme eller det er andre vesentlege endringar som vert nødvendig. .

Dersom utvalet i møtet kjem med endringar som bør vere med i prosjektplanen, kan utvalet be revisjonen om å sende ein revidert prosjektplan til sekretariatet. Sekretariatet kan kvalitetssikre den reviderte prosjektplanen på vegne av kontrollutvalet. Dette for at det skal vere mogeleg å halde framdrifta i prosjektet slik den er skissert i prosjektplanen.

Heimel:

- Kontrollutvalsboka kap 7
- Forskrift for kontrollutval og revisjon § 4
- Kommunelova § 23-3
- RSK 001

Vedlegg

Prosjektplan forvaltningsrevisjon drikkevassforsyning - Ålesund kommune
Erklæring om uavhengigheit oppdragsansvarleg revisor Ingrid Walstad Larsen
Bestilling av forvaltningsrevisjon 2024
Melding om vedtak om kontrollhandling etter hending rundt Brusdalsvatnet
RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon.pdf

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

PROSJEKTPLAN

ÅLESUND KOMMUNE

VANN OG VANNFORSYNING

Prosjektplan

oktober 2024

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN OG BESTILLING

Denne prosjektplanen er behandla i kontrollutvalgets møte 03.09.2024 i sak PS 28/24 og bestilt av kommunestyret i møte 19.09.2024 i sak 096/24.

Prosjektplanen skal behandles i kontrollutvalgets møte 29. oktober.

Bakgrunnen for bestillingen er en hendelse med utslipp av overvann til drikkevann.

Prosjektplanen tar utgangspunkt i NKRF-standarder RSK001 og relevante lover og forskrifter om drikkevann og forurensning. Revisjonen vil på systemnivå fokusere på kommunens vannforsyningssystem, med særlig vekt på vannkvalitet, internkontroll og beredskap. Dette vil ikke være en granskning av hendelsen, da kommunens egen evaluering vil bli ferdig i løpet av kort tid. Vi vil bruke denne evalueringen i arbeidet.

Ålesund kommune, med ansvar for vannforsyning til nærmere 70 000 innbyggere gjennom et omfattende rørnett, har et betydelig ansvar. Kommunenes utfordringer med å sikre tilstrekkelig vann gjenspeiles i nasjonale forventninger for 2023-2027, som krever robuste systemer for å sikre dette kritiske området.

FNs bærekraftsmål inneholder også krav til drikkevannsforsyningen. En del av kommunens sikkerhetsansvar er å sikre rent vann til innbyggerne. Dette er også inkludert i Ålesund kommunes samfunnsdel av kommuneplanen.

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere om kommunen har tilstrekkelige systemer for å sikre trygt drikkevann og ha beredskap ved kriser. Vi vil undersøke kommunens håndtering av kritiske situasjoner i lys av gjeldende regelverk og veiledere, med fokus på beredskapsplaner, ROS-analyser og internkontroll. Gjennom dette arbeidet vil vi også vurdere hvordan kommunen har tilpasset regelverket til lokale forhold og utfordringer. Det er naturlig at vi ser på både generell risikohåndtering og beredskap, samt den aktuelle hendelsen som er bakgrunnen for bestillingen.

1.2 ORGANISERING AV VANN OG AVLØP

Ålesund kommune ledes administrativt av kommunedirektøren med sin ledergruppe som består av fire kommunalsjefer med ansvar for sine områder. Vann og avløp ligger under kommunalområde Samfunn. Under dette kommunalområdet har det vært fire sentrale avdelinger som har arbeidet med vann:

- Plan og bygning
- Miljø og samferdsel

- Team samfunn
- Vatn og avløp

I 2024 er vatn og avløp en virksomhet og avdelingene under vatn og avløp er blitt omorganisert til tre avdelinger. Målet er at den nye organiseringen skal gi klarere ansvarsforhold og tydeligere grensesnitt mot andre virksomheter i kommunen (Forslag til budsjett, handlings- og økonomiplan, 2025-2028). De nye avdelingene innen vatn og avløp er:

- Drift
- Plan og prosjekt
- Myndighet

Politisk har kommunestyret øverste myndighet, mens hovedutvalg for teknisk, miljø og samferdsel behandler og sender saker til formannskapet og kommunestyret.

1.3 KOMMUNENS VANNFORSYNING

Kommuneplanen er Ålesund kommunes overordnede styringsverktøy. I kommunens samfunnsdel av kommuneplanen er samfunnssikkerhet og beredskap, klima og miljø og folkehelse viktige deler. Planen gjenspeiler de tre viktige dimensjonene i FNs bærekraftsmål: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Et delmål i samfunnsdelen går ut på å sikre rent vann som ressurs for alle. Kommunen skal ta vare på sjø og vannareal og hindre forurensning. Kommunen skal systematisk bruke risiko- og sårbarhetsanalyser for å avdekke sannsynlighet for og konsekvenser av uønskede hendelser.

Den største drikkevannskilden i Ålesund kommune Brusdalsvatnet. Drikkevannskilden sikrer innbyggerne i Ålesund og Sula kommuner og er reservevannkilde for Giske kommune. Hovedkilde for drikkevann er Brusdalen vannverk.

Målepunkt for vannkvalitet offentliggjøres på kommunens nettside. Disse områdene er Sjøholt, Skodje, Vatne, Brusdal, Vasstrandlia og Nordøyane.

2 PROBLEMSTILLINGER

Ålesund kommune har i vinter hatt en hendelse som har gitt bekymringer. Under opparbeiding av tomt til vannbehandlingsanlegg i Brusdalsvegen 208 ga overvannsproblematikk utslipp av farget overvann til Brusdalsvatnet. Kontrollutvalget har besluttet å bestille en forvaltningsrevisjon for å vurdere vannkvaliteten, sikkerheten og beredskapen i kommunen.

Utslippet satte fokus på behovet for å sikre trygt drikkevann, forbedre rutiner og vurdere internkontrollsystemer. Det legges også vekt på å følge nasjonale forventninger innen vannforvaltning.

Hovedproblemstilling:

Hvordan sikrer Ålesund kommune en tilfredsstillende vannforsyning til innbyggerne?

Underproblemstillinger:

1. Vannverkseier skal sikre vedlikehold og fornying av distribusjonssystemet
2. Hvordan følger kommunen opp rutiner for internkontroll og beredskap for vannforsyningen?
3. Hvordan er vannkvaliteten (i de ulike ledd i vannforsyningen)?

3 REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier skal utarbeides for hvert forvaltningsrevisjonsprosjekt og er de normer, krav eller standarder som virksomheten i kommunen skal vurderes opp mot. Revisjonskriterier med utledning er vedlagt i kapittel 6.

I denne forvaltningsrevisjonen vil følgende kilder være aktuelle som revisjonskriterier:

- Drikkevannsforskriften
- Veileder til drikkevannsforskriften
- Internkontrollforskriften
- Internkontrollforskriften for næringsmidler
- Forurensningsloven
- Forurensningsforskriften

Andre mulige kilder

- Kommuneplan for Ålesund kommune
- Budsjett 2025 og budsjett- og handlingsplan 2025-2028
- Eventuelle interne prosedyrer eller rutiner
- Hovedplan vann

4 METODE

Forvaltningsrevisjonen utføres i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Gjeldende standard for forvaltningsrevisjon er RSK 001 utarbeidet av NKRF (Kontroll og Revisjon i kommunene).

Det vil bli hentet inn informasjon fra flere kilder for å vurdere hvordan kommunen arbeider med temaet. Ved å kombinere ulike metoder og hente inn informasjon fra ulike kilder styrker vi undersøkelsens troverdighet og reduserer risikoen for feilvurderinger. Vi skal inn hente data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen. Aktuelle metoder i prosjektet er:

- Intervju med nøkkelpersonell innen teknisk drift og VA-sektoren
- Intervju med aktuelle ledere i kommunen
- Dokumentanalyse (vedtatte planer, rutiner samt drikkevannsforskriften)
- Statistikk fra SSB og Kommunebarometeret

INTERVJU

En viktig kilde til informasjon er intervju av nøkkelpersonell på ulike nivå i kommunen. Det kan eksempelvis være aktuelt å hente inn informasjon fra: Teknisk drift, VA-ansvarlig og tilhørende ansatte, samt andre involverte for vann og tilknyttede for sikkerhet og beredskapsarbeid i Ålesund kommune.

DOKUMENTANALYSE

Vi vil som del av forvaltningsrevisjonsprosjektet innhente og analysere sentrale dokument. Aktuelle dokumenter er:

- Vedtatte planer
- Rutiner og prosedyrer
- Forurensningsloven
- Drikkevannsforskriften
- Strategiplaner
- Vannforvaltningsplaner
- Budsjett og økonomiplan
- Årsmelding
- VA-Tilstandsrapporter

STATISTIKK

Vi vil innhente statistikk fra SSB for å belyse kommunens økonomi- og tjenstedata for vann- og avløpstjenesten og sammenligne. Vi vil også se på kommunebarometeret sine vurderinger av statistikk for området.

4.1 AVGRENSNINGER

I kommuneloven § 23-3 defineres forvaltningsrevisjon som **systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.** (NKRF, 2024)

Prosjektet er avgrenset i tid og vil bruke informasjon fra perioden 2020-2024 med de dokumenter og reglement som er gjeldende. Dette vil være dekkende for prøveresultater, men for å belyse perioden rundt hendelsen med utslipp av overvann fra Brusdalsvegen 208 vil målinger fra desember 2023 - juni 2024 brukes for å belyse dette.

Hovedfokuset ligger på overordnet systemnivå og tar først og fremst opp hvordan Ålesund kommune sikrer innbyggerne en trygg og ren drikkevannskilde. Siden hendelsen med utslipp i revisjonen også skal belyses ser vi det mest hensiktsmessig å gjøre dette gjennom temaene Internkontroll, beredskap og risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) samt etterlevelse av disse. Vi understreker at dette ikke er en granskning av hva som skjedde, men en forvaltningsrevisjon med systematiske vurderinger, spesielt av kommunens vedtak.

Når administrasjonens egen evaluering av hendelsen er ferdigstilt, vil vi bruke noe av dette materialet for å gjøre vurderinger opp mot den konkrete hendelsen i forhold til arbeidet med, systemene som er nødvendig for å sikre tilstrekkelig vannkvalitet.

5 PROSJEKTGRUPPE OG TIMEANSLAG

Som vedlegg ligger erklæring fra oppdragsansvarlig revisor. Oppdragsansvarlig revisor henter inn tilsvarende erklæringer fra revisjonsteamet, og har også ansvar for å gjøre dette dersom det blir nødvendig at andre i Møre og Romsdal Revisjon SA blir involvert i arbeidet.

NAVN	TITTEL
Ingrid Walstad Larsen	Oppdragsansvarlig
Terje Gundersen-Røvik	Forvaltningsrevisor

5.1 FREMDRIFTSPLAN

Vi anslår at prosjektet kan gjennomføres på 400 timer. Timeanslaget inneholder forberedelse av prosjektet, utarbeiding av problemstillinger og prosjektplan, datainnsamling- og analyse, utarbeiding og kvalitetssikring av rapport. Timeantallet omfatter også presentasjon av ferdig rapport for kontrollutvalget.

AKTIVITET	PLANLAGT UTFØRT
Bestilling	03.09.2024
Prosjektplan behandles i kontrollutvalget	29.10.2024
Arbeid med rapport	Nov-feb 2025
Høringsperiode	Mars 2025
Planlagt behandling av rapport i kontrollutvalget	April 2025
Planlagt behandling av rapport i kommunestyret	Mai 2025

For å kunne gjennomføre prosjektet innen fristen og med stipulert timebruk er det nødvendig at kommunen sender over etterspurt dokumentasjon innen de frister som blir satt. I tillegg er vi avhengig av at utvalgte personer stiller til intervju og verifiserer referat innen rimelig tid.

6 UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er en konkretisering av hvordan problemstillingene skal besvares og hva revidert enhet skal vurderes mot. Med utgangspunkt i problemstillingene skal revisor utlede revisjonskriterier.

PROBLEMSTILLING 1: VANNVERKSEIER SKAL SIKRE VEDLIKEHOLD OG FORNYING AV DISTRIBUTJONSSYSTEMET

Drikkevannsforskriften §15 stiller krav til at vannverkseier skal forhindre at drikkevannet blir forurensset. Dette skal gjøres gjennom å sikre at distribusjonssystemet er i tilfredsstillende stand og driftes på en tilfredsstillende måte.

Vannverkseier skal ha oversikt over tilstanden på for eksempel vannledninger, kummer og drikkevannsbasseng, for å kunne vurdere behovet for tiltak. Vannverkseier skal ha en oppdatert plan for vedlikehold og fornying. (veileder til drikkevannsforskriften)

Et av målene for drikkevannsforskriften er å bidra til bærekraftig bruk av grunnvann og overflatevann.

Revisjonskriterier:

- Kommunen skal vedlikeholde og fornye infrastrukturen for vanddistribusjon i henhold til gjeldende regelverk, og dokumentere dette arbeidet i planer som viser langsiktige mål og strategier for vann og avløp.

PROBLEMSTILLING 2: HVORDAN FØLGER KOMMUNEN OPP RUTINER FOR INTERNKONTROLL OG BEREDSKAP FOR VANNFORSYNINGEN?

Internkontroll for vannverkseiere er regulert av flere lover og forskrifter, primært drikkevannsforskriften, internkontrollforskriften for næringsmidler, og kommuneloven. Disse regelverkene stiller krav til systematisk arbeid for å sikre trygt drikkevann og god vannforsyning.

En sammenfattet forklaring av kravene til internkontroll for vannverkseiere: Vannverkseier, som ofte er kommunen, skal etablere og følge opp et internkontrollsystem som sikrer at kravene i drikkevannsforskriften og annet relevant regelverk etterleves. Dette systemet skal være tilpasset vannverkets størrelse, kompleksitet og risikofaktorer.

Internkontrollen skal fungere som et verktøy for å sikre at drikkevannet tilfredsstiller kravene til mengde, kvalitet og leveringssikkerhet. Internkontrollsystemet skal minimum omfatte:

1. Ha oversikt over egen organisering av vannverket, inkludert hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt.
2. Kartlegging av farer og risikostyring: Systematisk identifisering av potensielle farer knyttet til drikkevannets kvalitet og kontroll over kritiske punkter og prosesser.
3. Mål og planer: Konkrete mål for vannforsyningen som grunnlag for planer og tiltak.

4. Rutiner og prosedyrer: Etablering av rutiner for å sikre overholdelse av regelverket, inkludert prosedyrer for prøvetaking, vedlikehold, og håndtering av avvik.
5. Avviksbehandling: Rutiner for å korrigere feil, varsle relevante myndigheter og abonnenter, samt forebygge gjentakelse av avvik.
6. Kompetansestyring: Sikre at ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å overholde forskriftens krav.
7. Dokumentasjon og registreringer: Systematisk oppbevaring av nødvendige registreringer og dokumentasjon.
8. Regelmessig gjennomgang: Rutiner for systematisk og regelmessig gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som tiltenkt og overholder lovkravene.
9. Etablere rutiner for å varsle tilsynsmyndigheter og abonnenter om endringer som kan påvirke bruk av vannet

Vannverkseier må også sørge for at drikkevannet oppfyller spesifikke kvalitetskrav, herunder at det er helsemessig trygt, klart, og uten fremtredende lukt, smak eller farge. Det skal etableres minst to hygieniske barrierer i vannforsyningssystemet, og vannkvaliteten skal overvåkes gjennom regelmessig prøvetaking

Ut fra ovennevnte kilder er følgende revisjonskriterier utledet:

- Kommunen skal påse av kvaliteten på drikkevannet har tilfredsstillende kvalitet i henhold til kvalitetskravene i drikkevannsforskriften.
- Kommunen skal utarbeide en plan for hvordan vannforsyningen skal bli vedlikeholdt og fornyet
- Kommunen skal ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for abonnentene gjennom regelmessig vannprøvetaking og at resultater offentliggjøres.
- Kommunen skal ha et internkontrollsystem for vannforsyningen som viser at vannverkseier oppfyller de krav som stilles i aktuelt lovverk og forskrifter.
- Kommunen skal gjennomføre kartlegging av farer for forurensning, og svakheter i vannforsyningssystemet
- Det skal være etablert systemer som sikrer at kommunen kan levere drikkevann uavhengig av ytre forhold
- Det skal være utarbeidet og implementert beredskapsplan for vannforsyningen.
- Regelmessige beredskapsforberedelser og planer tilknyttet VA skal gjennomføres og dokumenteres

PROBLEMSTILLING 3: HVORDAN ER VANNKVALITETEN (I DE ULIKE LEDD I VANNFORSYNINGEN)

Mattilsynet har ansvar for oppfølging av vannkvaliteten i Norge og arbeider mot nasjonale mål om å sikre trygt drikkevann. En stor utfordring er gamle distribusjonssystemer, der lekkasjer fører til at en tredjedel av drikkevannet ikke når abonnentene. Nasjonale mål og regelverket for drikkevann legger føringer på vannverkseierne, som må prioritere viktige områder som leveringssikkerhet og utbedring av vannrør. Dette er også viktig for kommunens beredskap, og kravene er nærmere regulert i drikkevannsforskriften.

Kommunene har flere roller og plikter etter forurensningsloven, som skal beskytte miljøet mot forurensning og sikre forsvarlig miljøkvalitet (Forurensningsloven, 1981). Kommunen er tilsynsmyndighet på områder som beredskap mot akutt forurensning, og kan gi pålegg om opprydding av avfall etter lovens § 37. I tillegg må kommunen søke tillatelse etter § 11 ved utslipp fra kommunale anlegg. Kommunen har også ansvar for forurensning knyttet til landbruket, som avrenning fra gjødselkjellere og siloer.

Internkontroll er nevnt i problemstilling 2 og kommunen som vannverkseier er pålagt internkontroll gjennom drikkevannsforskriftens § 7 samt gjennom internkontrollforskriften for næringsmidler. Internkontrollen skal være tilpasset virksomhetens størrelse og dokumentere hvordan forskriftskravene overholdes.

Kontrollsystemet skal dokumentere organisasjonsstruktur, inkludert plassering av ansvar og myndighet, samt rutiner for håndtering og forebygging av avvik. Vannverkseiere er ansvarlige for at internkontrollen er oppdatert og at alle involverte følger disse retningslinjene.

I samsvar med WHO/UNECEs protokoll for vann og helse har Norge fastsatt nasjonale mål for å forbedre vannforsyningen med strenge krav til vedlikehold, beredskap og leveringssikkerhet. Folkehelseinstituttet har også en rolle i å kartlegge sykdomsbyrden relatert til drikkevann. Noen av de nasjonale målene krever blant annet:

- Distribusjonssystemet for drikkevann skal fornyes, ikke forfalle
- Ingen skal bli syke av drikkevannet eller på grunn av vannkvaliteten
- Kommunenes overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser skal ivareta sikkerheten i drikkevannsforsyningen skal være beskyttet mot forurensning
- Befolkningen skal få informasjon om drikkevannet de får levert
- Drikkevannsforsyninger skal ha vannbehandling som er tilpasset variasjoner i vannkvaliteten

Drikkevannsforskriften §1, § 5 og § 12 stiller krav om at vannverkseier skal sikre at drikkevannet er helsemessig trygt, klart og uten fremtredende lukt, smak eller farge når det leveres til mottaker (Drikkevannsforskriften, 2016). Vannet skal oppfylle definerte grenseverdier og kvalitetskrav, og vannverkseier må vurdere om vannkvaliteten kan påvirkes av komponenter utover de spesifiserte kravene. Forskriften krever jevnlig prøvetaking og analyse av mikrobiologiske, kjemiske/fysiske og sensoriske parametere.

Videre skal vannverkseier ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for mottakerne, jf. forskriftens § 23 og §24. For å sikre hygienisk betryggende drikkevann, skal det være minimum to hygieniske barrierer i vannforsyningssystemet, hvorav én skal sørge for desinfeksjon eller tilsvarende behandling for å fjerne smittestoffer (Drikkevannsforskriften, 2016). Mattilsynet kan under visse forutsetninger gjøre unntak fra kravet om desinfeksjon for grunnvannskilder.

Ut fra utledingen over er følgende revisjonskriterier valgt ut:

- Kommunen skal sikre at kvaliteten på drikkevannet har tilfredsstillende kvalitet i henhold til kvalitetskravene i drikkevannsforskriften
 - Kommunen skal behandle vannet slik at det blir trygt og tilpasse behandlingen til råvannskvaliteten og identifiserte farer.
- Kommunen skal ha oppdatert informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for abonnentene av vann.

7 REFERANSELISTE

Drikkevannsforskriften

Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) - Lovdata

Forurensingsforskriften

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) - Del 4. Avløp - Lovdata

Forskrift om kommunal beredskapsplikt

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-08-22-894>

Forurensingsloven

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) - Lovdata

Forventningsbrevet 2024 Statsforvalteren i Møre og Romsdal

forventningsbrevet-2024_.pdf (statsforvalteren.no)

Kommuneloven

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) - Lovdata

Kommuneplanens samfunnsdel Ålesund Kommune 2021-2031

[Ålesund kommune \(framsikt.net\)](#)

Ålesund kommune Budsjett og økonomiplan, 2025-2028

[Kommunedirektøren sitt forslag til budsjett 2025 legges frem - Ålesund kommune \(alesund.kommune.no\)](#)

Møre og Romsdal Revisjon SA, (2024). Risiko- og vesentlighetsvurdering 2024-2027 Ålesund kommune

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 \(regjeringen.no\)](#)

Overordna beredskapsplan Ålesund kommune

VA-Norm Ålesund kommune 2024. va-norm.no/pdf/0/all/146/

Veileder til drikkevannsforskriften

[Veileder til drikkevannsforskriften | Mattilsynet](#)

Veileder til kommunal beredskapsplikt

[Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt - versjon 2 - september 2021 | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(dsb.no\)](#)

Årsmelding Ålesund kommune 2023

[Årsmelding 2023 Ålesund kommune \(framsikt.net\)](#)

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal,
Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma,
Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven,
Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.

SJEKKLISTE FOR UAVHENGIGHET

VANN OG VANNFORSYNING – ÅLESUND KOMMUNE

Kommuneloven § 24-4 samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16-19	Eventuell merknad
Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.	
Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående ¹ har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.	
Revisor kan ikke ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen	
Revisor kan ikke ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av	
Revisor kan ikke være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av ² .	
Revisor kan ikke delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren	
Revisor kan ikke utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet	
Revisor kan ikke yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver	
Revisor kan ikke opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218.	

¹ Nærstående etter første ledd er:

- a) revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- b) revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og deres ektefeller eller samboere
- c) revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere
- d) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje til revisorens ektefelle eller samboer.

² Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap

UAVHENGIGHETSERKLÆRING

I forbindelse med arbeidet med forvaltningsrevisjonen

Vann og vannforsyning i Ålesund kommune

kjenner jeg ikke til slektsforhold eller andre familiære forhold som medfører at det kan stilles spørsmål ved min uavhengighet eller objektivitet.

Jeg kjenner heller ikke til andre forhold som medfører at det kan stilles spørsmål ved min uavhengighet eller objektivitet.

Jeg forplikter meg til å informere ledelsen ved revisjonen dersom det underveis i prosjektet skulle oppstå situasjoner som medfører at det kan stilles spørsmål ved min uavhengighet eller objektivitet.

Kristiansund, 14.oktober 2024

Ingrid Walstad Larsen
Oppdragsansvarlig revisor

Møre og Romsdal revisjon SA

Dykkars ref.

Vår ref.
24/87

Dato
25.09.2024

Bestilling av forvaltningsrevisjon 2024 Ålesund kommune

Ålesund kommunestyre har etter tilråding frå kontrollutvalet gjort følgjande vedtak i møte 19.09.2024 sak 096-24: *Kommunestyret vedtar at kontrollutvalet bestiller ein uavhengig forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga.*

På vegne av Ålesund kontrollutval er bestillinga til revisjonen å utføre kontrollhandlinga. Vi ber om at de legg fram ein prosjektplan for forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga, i kontrollutvalet sitt møte 29.10.2024.

Prosjektplanen må innehalde forslag til problemstillingar i tråd med kontrollutvalet si sak PS 28/24 i møtet 03.09.2024.

Planen må og ha med eit overslag på forventa ressursbruk og ein framdriftsplan. Kontrollutvalet ynskjer at så mykje som mogeleg av ressursbruken kjem på budsjettåret 2024, sjølv om ein ikkje kan forvente noko ferdig rapport før første halvår 2025.

I kontrollutvalet sitt møte vert det viktig at ein nyttar tid, slik at kontrollutvalet og revisjonen får same oppfatning av oppdraget, og kva kontrollutvalet på vegne av kommunestyret ynskjer svar på.

Til orientering så har sekretariatet innhenta ein god del dokument frå kommunen om den aktuelle hendinga som er bakteppet for bestillinga. Desse kan revisjonen få del i om det er ynskjeleg.

Ta gjerne kontakt med sekretariatet om noko er uklart.

Postadresse

Postboks 7881 Spjelkavik
6022 Ålesund

Besøksadresse

Lerstadvegen 545
6022 Ålesund

Telefon

92 61 17 35 (Bjørn)
92 61 19 99 (Solveig)

Org.nr

889 117 192

E-post

post@sksiks.no

Med helsing
Solveig Kvamme
Seniorrådgivar SKS IKS
90741399

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til
Svein Rune Johannessen Jomarka 20 6012 ÅLESUND

Sunnmøre Kontrollutvalsekretariat Iks
Postboks 7881 Spjelkavik
6022 ÅLESUND

Vår referanse:
24/14071, 24/100743

Arkivkode:
039

Dato:
24.09.2024

Melding om vedtak: Sak om kontrollhandling etter hending rundt Brusdalsvatnet

Kommunestyret- 096/24, har i møte 19.09.2024 fatta følgende vedtak:

Vedtak:

Kommunestyret vedtar at kontrollutvalet bestiller ein uavhengig forvaltningsrevisjon av drikkevassforsyninga og den aktuelle hendinga.

Med helsing
Ingrid Rekdal Hjelle
politisk sekretær
Politikk og kommunikasjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakarar

Sunnmøre
Kontrollutvalsekretariat Iks

Postboks 7881 Spjelkavik

6022

ÅLESUND

RSK 001

Standard for forvaltningsrevisjon

Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjoner med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020.

Norges Kommunerevisorforbund 12.08.2020

Innhold

Innhold	1
Innledning.....	2
Krav til revisor	3
Bestilling og problemstillinger	3
Revisjonsdialogen	4
Revisjonskriterier	5
Metode og data	5
Vurderinger og konklusjoner	6
Anbefalinger	6
Rapport	6
Dokumentasjon.....	7
Kvalitetssikring og system for kvalitetskontroll	8

Innledning

Denne standarden angir hva som er god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon, og består av grunnleggende prinsipper og revisjonshandlinger i forvaltningsrevisjon. Standarden fastsetter normer for planlegging, gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon i kommuner, fylkeskommuner og i (fylkes)kommunalt eide selskap. Rammene for denne standarden følger av lov om kommuner og fylkeskommuner kapittel 23 og 24 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

Standarden baserer seg på internasjonale prinsipper og standarder fastsatt av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Hensikten med forvaltningsrevisjon er å bidra til et godt beslutningsgrunnlag for de folkevalgtes styring og kontroll, og å bidra til læring.

Forvaltningsrevisjon skal ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer.

Med begrepet kommune menes i denne standarden både kommuner og fylkeskommuner, og med begrepet kommunedirektør menes også kommune-/fylkesråd.

Krav til revisor

1. Revisjonsenheten skal utpeke en oppdragsansvarlig for hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon. Oppdragsansvarlig revisor er ansvarlig for å påse at standardens krav er oppfylt.
2. Oppdragsansvarlig revisor skal sikre at forvaltningsrevisjonen gjennomføres med tilstrekkelig kunnskap om, og ferdigheter i relevante metoder, og med tilstrekkelig kunnskap om temaet som revisjonen omhandler.
3. Revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver. Vurdering av uavhengighet skal dokumenteres for hver forvaltningsrevisjon. Uavhengighet må vurderes gjennom hele forvaltningsrevisjonen. Oppdragsansvarlig revisor skal sørge for at alle som utfører oppgaver i forvaltningsrevisjonen ivaretar kravet om uavhengighet.

Bestilling og problemstillinger

4. Revisor skal gjennomføre oppdraget i forvaltningsrevisjon i samsvar med kontrollutvalgets vedtak. Revisor skal forsikre seg om at kontrollutvalget og revisor har lik forståelse av oppdraget, og at rammene er tilstrekkelig klarlagt.
5. Revisor skal vurdere om kontrollutvalgets vedtak lar seg gjennomføre. Dersom revisor finner det påkrevd, må revisor avklare oppdraget med kontrollutvalget, eventuelt vurdere å si fra seg oppdraget.
6. Revisor skal sikre at det utarbeides problemstillinger som er tilstrekkelig konkretisert og avgrenset til å kunne besvares. Problemstillingene skal være egnet til å besvare kontrollutvalgets bestilling.

7. Dersom revisor ser behov for å endre problemstilling(ene) eller annet underveis i en slik grad at det har vesentlig betydning for gjennomføringen av oppdraget, skal dette avklares med kontrollutvalget.
8. Revisor skal utarbeide en skriftlig prosjektplan for hver forvaltningsrevisjon. Prosjektplanen skal redegjøre for problemstilling(er), revisjonskriterier eller grunnlaget for disse, og metodebruk.

Revisjonsdialogen

9. Revisor skal iverksette tiltak som er egnet til å sikre god dialog med revidert enhet, øvrige involverte og andre relevante aktører.
10. Ved forvaltningsrevisjon i kommunen skal revisor sende oppstartsbrev til kommunedirektøren. Ved forvaltningsrevisjon i selskap skal revisor sende oppstartsbrev til selskapet. Oppstartsbrevet skal være sendt senest før det innhentes data fra revidert enhet.
11. Det skal avholdes oppstartsmøte med mindre særlige grunner taler imot det. På oppstartsmøtet bør det redegjøres for bakgrunn, problemstilling(er), revisjonskriterier, informasjonsbehov og gjennomføring av forvaltningsrevisjonen.
12. Revisor skal sende et utkast til rapport fra forvaltningsrevisjonen til uttalelse til kommunedirektøren. Revisor skal sende et utkast til rapport fra forvaltningsrevisjonen til uttalelse til det kommunale foretaket eller selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Uttalelsen skal i sin helhet fremgå av rapporten.

13. Endelig rapport skal oversendes kontrollutvalget. Ved forvaltningsrevisjon i kommunen skal revisor sende kopi til kommunedirektøren. Ved forvaltningsrevisjon i selskap skal revisor sende kopi til selskapet.

Revisjonskriterier

14. Med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal revisor utlede revisjonskriterier for hver forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav, normer og/eller standarder som revidert enhet skal vurderes i forhold til.
15. Revisjonskriteriene skal være utledet fra autoritative eller anerkjente kilder innenfor det reviderte området. Kilder til revisjonskriterier skal presenteres for revidert enhet og enheten skal gis anledning til å komme med innspill. Revisjonskriteriene skal være relevante, konkrete og i samsvar med de kravene som gjelder for revidert enhet innenfor den aktuelle tidsperioden.

Metode og data

16. Revisor skal sikre at dataene er relevante (gyldige, valide) for problemstillingen. Datainnsamlingen skal gjennomføres på en måte som sikrer dataenes pålitelighet (reliabilitet). Metodevalg skal begrunnes og eventuelle svakheter i datamaterialet synliggjøres.
17. Revisor skal innhente data i tilstrekkelig omfang til å kunne gjøre vurderinger og svare på problemstillingen(e).
18. Data som brukes i rapporten og som er fremkommet muntlig skal skriftliggjøres, og bekreftes av kilden.

19. Personopplysninger skal behandles i tråd med kravene i personopplysningsloven.

Vurderinger og konklusjoner

20. Revisor skal vurdere innsamlede data opp mot revisjonskriteriene. Dersom revisor finner vesentlige avvik, skal dette komme tydelig til uttrykk i rapporten.

21. Revisors vurderinger skal være objektive

22. På bakgrunn av revisors vurderinger, skal revisor konkludere på problemstillingen(e).

Anbefalinger

23. Revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig med bakgrunn i data, vurdering(er) og konklusjon(er). Revisor skal ikke anbefale detaljerte løsninger.

Rapport

24. Det skal skrives rapport fra hver gjennomførte forvaltningsrevisjon. Rapporten skal utformes så leservennlig som mulig, blant annet med hensyn til språk og struktur.

25. Rapporten skal inneholde:

- sammendrag
- informasjon om bestillingen
- problemstilling(er)
- valg av metode(r) og vurdering av datagrunnlag
- revisjonskriterier
- presentasjon av data

- vurderinger
- konklusjon
- eventuelle anbefalinger
- oversikt over sentrale dokumenter og litteratur
- uttalelse fra kommunedirektøren/selskapet

26. Rapporten skal vise sammenheng mellom problemstillinger, revisjonskriterier, innsamlede data, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

27. Rapporten skal beskrive praksis eller tilstand i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisors vurderinger og konklusjoner.

28. Det skal gå klart fram hva som er presentasjon av data, og hva som er revisors vurderinger.

Dokumentasjon

29. Forvaltningsrevisjon skal dokumenteres på en måte som er tilstrekkelig til å gi en totalforståelse av utførelsen av prosjektet, og til å underbygge revisors vurderinger og konklusjoner.

30. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg. Det samme gjelder dersom undersøkelsene avdekker åpenbare brudd på annet regelverk enn det som inngår i revisjonen.

31. Dokumentasjon skal oppbevares i minst 10 år.

Kvalitetssikring og system for kvalitetskontroll

32. Utførelse av forvaltningsrevisjon skal kvalitetssikres. Kvalitetssikringen skal dokumenteres.
33. Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet og ellers følger denne standarden.
34. Revisjonsenheten skal dokumentere et system for kvalitetskontroll.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 39/24	Ålesund kontrollutval	29.10.2024

Meldingar

Underliggende saker

16/24	Melding om vedtatt plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune
17/24	Informasjon om opplæring og kompetansetilbud for kontrollutvalet 2025
18/24	Informasjon frå selskap - eigarskap - Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldingane til vitande.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 16/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Melding om vedtatt plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Informasjon:

Plan for forvaltningsrevisjon skal vedtakast av kommunestyret etter tilråding frå kontrollutvalet. Ålesund kommunestyre gjorde dette vedtaket i sitt møte 19.09.2024.

Kontrollutvalsekretæren vil i møtet vise ein tentativ framdriftsplan for dei bestillingane som utvalet må gjere for å iverksette planen.

Vedlegg

Melding om vedtak Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund

Sunnmøre Kontrollutvalset IKS
Postboks 7881 Spjelkavik
6022 ÅLESUND

Vår referanse:
24/15061, 24/100759

Arkivkode:
033

Dato:
24.09.2024

Melding om vedtak: Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027

Kommunestyret- 097/24, har i møte 19.09.2024 fatta følgende vedtak:

Vedtak:

Kommunestyret vedtek Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 Ålesund kommune, slik den ligg føre med desse prioriteringane:

1. Personalforvaltning og sjukefråver
2. Kommunale bustader, forvaltning og tildeling
3. Digitalisering, digitale flater og innbyggarkommunikasjon
4. Helseplattformen AS og Ålesund kommune
5. Attvin AS - sjølvkosttenester og bedrift

Kontrollutvalet får fullmakt til å gjere endringar i planen om risiko og vesentlegheit vert endra.

Med helsing
Ingrid Rekdal Hjelle
politisk sekretær
Politikk og kommunikasjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakarar

Sunnmøre
Kontrollutvalset IKS

Postboks 7881 Spjelkavik

6022
ÅLESUND

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 17/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Informasjon om opplæring og kompetansetilbud for kontrollutvalet 2025

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek informasjonen til vitande.

Informasjon:

Det er to organisasjonar som tilbyr kurs og konferanser spesielt retta mot kontrollutvala. Forum for kontroll og tilsyn FKT - arrangerer konferansar og webinar for kontrollutvala. Her er Ålesund kontrollutval medlem og har stemmerett på årsmøtet. NKRF - kontroll og revisjon - gir ut bladet Kontroll & revisjon og arrangerer den årlege kontrollutvalskonferanse.

Det er sett av midlar til ein fysisk konferanse for kvart medlem, i budsjettramma som kontrollutvalet har sendt til kommunestyret. Kontrollutvalet må sjølve avgjer om og kven som skal delta.

Den enkelte melder seg på og ordnar reise sjølve. Fakturaadresse er Ålesund kommune orgnr. 929 911 709 merkast kontrollutval. Reiserekning vert å levere til kommunen på vanleg vis.

Lenkje til meir informasjon og påmelding ligg i vedlagte dokument.

- **1.november 2024** - Forum for kontroll og tilsyn tilbyr gratis webinar for kontrollutval, **påmeldingsfrist 30. november 2024**
- **29. - 30. januar 2025** arrangerer NKRF den årlege kontrollutvalskonferansen, **påmeldingsfrist 17. desember 2024**
- **3. - 4. juni 2025** Forum for kontroll og tilsyn FKT arrangerer fagkonferansen for kontrollutval, **påmeldingsfrist ca mars 2025**

Vedlegg

Lenkje med informasjon konferanser 2025.docx

Her er lenkjer for meir informasjon og påmelding:

[Forum for kontroll og tilsyn – gratis webinar 1. november 2024](#)

[NKRF Kontrollutvalskonferansen januar 2025](#)

[Forum for kontroll og tilsyn fagkonferanse for kontrollutval og årsmøte juni 2025](#)

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 18/24 Ålesund kontrollutval

Møtedato
29.10.2024

Informasjon frå selskap - eigarskap - Ålesund kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet skal halde seg informert om dei selskapa som Ålesund kommune har eigarinteresser i.

Det er nyttig for kontrollutvalet å vere kjent med eigarmøter/årsmøter i desse selskapa. Både når det skal vere slike møter og å få protokollane når møta er haldne.

Denne gongen er det informasjon frå Møre og Romsdal Revisjon SA og frå Interkommunalt arkiv Møre og Romsdal IKS.

Vedlegg

Møre og Romsdal Revisjon SA - Protokoll årsmøte 07.06.2024

Innkalling representantskapsmøte 14.11.2024 - Interkommunalt arkiv Møre og Romsdal

MØTEPROTOKOLL

ÅRSMØTE MØRE OG ROMSDAL REVISJON SA

Møtested: Kjøpmannsgata 27, 6636 Angvika

Dato: 7. juni 2024

Kl.: 11.00 – 12.00

Deltakere

Kommune	Representant
Aukra kommune	Rita Rognskog
Averøy kommune	Kjell Neergaard
Fjord kommune	Arne Sandnes
Giske kommune	Kenneth Langvatn
Gjemnes kommune	Jan Karstein Schjølberg
Hustadvika kommune	Nils Christian Harnes
Kristiansund kommune	Kjell Neergaard
Molde kommune	Trygve Grydeland
Møre og Romsdal fylkeskommune	Anders Riise
Rauma kommune	Jan Peter Valde
Rindal kommune	Hugo Pedersen
Smøla kommune	Birgit Iversen Eckhoff
Stranda kommune	Einar Arve Nordang
Sunndal kommune	Ståle Refstie
Surnadal kommune	Hugo Pedersen
Sykkylven kommune	Olav Harald Ulstein
Tingvoll kommune	Roger Bach
Vestnes kommune	Trygve Grydeland

Møtte ikke

Aure, Haram, Sula og Ålesund kommuner

Andre i møtet

Fra styret: Line Karlsvik (styreleder), Ingeborg Forseth, Svein Atle Roset og Ronny Rishaug

Fra administrasjonen: Martin Gjendem Mortensen og Ingrid Walstad Larsen

Stemmeoversikt

Kommune	Stemmer
Aukra kommune	2
Averøy kommune	2
Fjord kommune	2
Giske kommune	2
Gjemnes kommune	2
Hustadvika kommune	4
Kristiansund kommune	6
Molde kommune	6
Møre og Romsdal fylkeskommune	4
Rauma kommune	2
Rindal kommune	2
Smøla kommune	2
Stranda kommune	4
Sunndal kommune	2
Surnadal kommune	2
Sykkylven kommune	2
Tingvoll kommune	2
Vestnes kommune	2

Totalt 50 stemmer.

Møteleder

Fast møteleder Torgeir Dahl har meldt forfall og vara Kjell Neergaard leder møtet.

01/2024 – Godkjenning av innkalling

Møteleder gikk igjennom innkallingen og forslo at den ble godkjent.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Innkallingen godkjennes.

02/2024 – Valg av referent og 2 til å underskrive protokoll

Møteleder fremmet forslag om at Martin Gjendem Mortensen blir valgt til referent og at i tillegg til at møteleder som etter samvirkelova skal skrive under protokoll, velges i tillegg Trygve Grydeland til skrive under protokollen.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Referent: Martin Gjendem Mortensen ble valgt til referent.

Underskrifter protokoll: Møteleder underskriver protokoll i tillegg til Trygve Grydeland.

03/2024 – Godkjenning av saksliste

Møteleder fremmet følgende forslag til saker i tillegg til sakslisten:

- Valg av fast møteleder og vara
- Valg av valgkomité
- Styrehonorar

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Sakslisten godkjennes med tilleggssaker som foreslått.

04/2024 – Rapportering strategidokument

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar rapporteringen på strategidokumentet.

Årsmøtet ber styret revidere strategidokumentet og legge fram forslag til revidert Ostrategidokument for perioden 2025 – 2028.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar rapporteringen på strategidokumentet.

Årsmøtet ber styret revidere strategidokumentet og legge fram forslag til revidert 0strategidokument for perioden 2025 – 2028.

05/2024 – Årsregnskap 2023

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar regnskapet for 2023:

Underskuddet på 1 325 265 kr dekkes av annen egenkapital

Anders Riise fremmet følgende forslag:

Årsmøtet ønsker utfyllende noteopplysninger, herunder detaljering som lønnsopplysninger av godtgjørelse til styret og daglig leder.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar regnskapet for 2023:

Underskuddet på 1 325 265 kr dekkes av annen egenkapital

Årsmøtet ønsker utfyllende noteopplysninger, herunder detaljering som lønnsopplysninger av godtgjørelse til styret og daglig leder.

06/2024 – Åpenhetsrapport

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar åpenhetsrapporten

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar åpenhetsrapporten

07/2024 – Budsjett 2025 og økonomiplan

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar budsjett 2025 og økonomiplan slik det går fram av budsjettnotatet.

Styret får fullmakt til å gjøre nødvendige budsjettendringer.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar budsjett 2025 og økonomiplan slik det går fram av budsjettnotatet.

Styret får fullmakt til å gjøre nødvendige budsjettendringer.

08/2024 – Kostnadsfordeling 2025

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar følgende kostnadsfordeling for 2025:

Kostnadsfordelingsmodell for 2025:

- Oppdragsansvarlig revisor: kr 1 350,- pr time
- Andre: kr 1 130,- kr pr time

I tillegg blir reisetid fordelt.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar følgende kostnadsfordeling for 2025:

Kostnadsfordelingsmodell for 2025:

- Oppdragsansvarlig revisor: kr 1 350,- pr time
- Andre: kr 1 130,- kr pr time

I tillegg blir reisetid fordelt.

09/2024 – Gjenvalg av revisor – ES Revisjon

Innstilling fra styret:

Årsmøtet vedtar ES Revisjon som selskapets revisor.

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet vedtar ES Revisjon som selskapets revisor.

10/2024 – Valg av fast møteleder og vara

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Kjell Neergaard blir valgt til fast møteleder, og Trygve Grydeland blir valgt til vara.

11/2024 – Valg av valgkomité

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Til valgkomitéen velges Kjell Neergaard, Yvonne Wold og Einar Arve Nordang.

12/2024 – Styrehonorar

Årsmøtets enstemmige vedtak:

Årsmøtet ber styret utarbeide et grunnlag om ekstraordinært styrehonorar til årsmøtet høsten 2024.

Kristiansund

Kjell Neergaard
Kjell Neergaard (Oct 1, 2024 15:21 GMT+2)
Kjell Neergaard

Trygve Grydeland
Trygve Grydeland (Sep 2, 2024 14:18 GMT+2)
Trygve Grydeland

Mottakere ifølge liste

Dykkar ref:

Dykkar dato:

Vår ref:
24/681/ JSH

Dato:
17.10.2024

Revidert innkalling representantskapsmøte 2, 2024 NB! Nytt tidspunkt!

Dato: 14.11.2024

Tid: kl. 09:00-11:30 (NB! Nytt tidspunkt.)

Sted: Kirkegata 10B, 3. etasje eller digitalt på Teams

Vi planlegg å gjennomføre representantskapsmøtet både fysisk og digitalt via Teams. Lenke til møtet blir sendt til påmelde representantar etter påmeldingsfristen.

Vi tilbyr ei omvising i dagens lokale etter møtet.

Saksliste:

- 18/24: Oppteljing av representantskapsmedlemmar
- 19/24: Godkjenning av innkalling og sakliste
- 20/24: Val av to til å føre og to til å signere møteprotokoll
- 21/24: Orienteringssaker frå selskapet
- 22/24: Sikre arkiv for fremtida – Eigna og godkjente lokale IKAMR
- 23/24: Årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028
- 24/24: Rammer for låneopptak og tilskot frå deltakarane 2025
- 25/24: Godkjenning av protokoll

Kvar eigar kan møte med ein representant som har røysterett i høve til den eigardelen kommunen eller fylkeskommunen har. I samsvar med IKS-lova skal kommunestyret ha nemnt opp ein representant for valperioden. Skal vi vere vedtaksføre må minst 50 % av medlemskommunane vere til stades, og desse skal representere 2/3 av eigarmassen.

Vi ber om at kvar eigarkommune melder inn kven som stiller via dette skjemaet:

<https://forms.office.com/e/nHUz7HVRpc>

Helsing

Jesper Sode Hansen
daglig leder
jesper.sode.hansen@ikamr.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Geir Ove Leite

Kariann Bigseth

Kontrollutvalgssekretariatet for Rådhusplassen 1

6413

MOLDE

Romsdal KO

Marianne Rotvær

Ottar Brage Guttelvik

Sunnmøre

Lerstadvegen 545

6018

ÅLESUND

Kontrollutvalgsekretariat IKS

Vest kontroll KO

Volda kommune

Stormyra 2

6100

VOLDA

Zane Āboltiņa